

Hrozba terorismu se zaměřením na měkké cíle

Štěpán Mik

Bakalářská práce
2021

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Štěpán Mik
Osobní číslo:	L18001
Studijní program:	B2825 Ochrana obyvatelstva
Studijní obor:	Ochrana obyvatelstva
Forma studia:	Prezenční
Téma práce:	Hrozba terorismu se zaměřením na měkké cíle

Zásady pro vypracování

1. Zpracujte literární rešerši na dané téma.
2. Analyzujte danou problematiku na území České republiky.
3. Proveďte dotazníkové šetření vnímání veřejností daného tématu.
4. Na základě analýzy získaných dat navrhnete efektivní opatření týkající se prevence terorismu.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. JANOŠEC, Josef. O terorismu: pro pracovníky bezpečnostního systému. 1. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2010. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-097-5.
 2. FILIPEC, O. Fenomén terorismus: česká perspektiva. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017. ISBN 978-80-244-5040-7.
 3. MIKA, O. J. Současný terorismus. 1. vyd. Praha: TRITON, 2003. ISBN 80-7254-409-8.
- Další doporučená literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: **prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.**
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání bakalářské práce: **1. prosince 2020**

Termín odevzdání bakalářské práce: **14. května 2021**

L.S.

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považuji se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 14.5.2021

Jméno a příjmení studenta: Štěpán Mik

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zabývá hrozbou terorismu se zaměřením na měkké cíle. Práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou. Teoretická část je zpracována na základě literární rešerše a popsání propojení problematiky terorismu a měkkých cílů. V praktické části práce je vyhodnocena hrozba terorismu na území České republiky a je zpracováno dotazníkové šetření veřejnosti, které vyhodnocuje připravenost obyvatelstva a zabezpečení měkkých cílů. V závěru práce jsou formulována konkrétní opatření k zvýšení připravenosti obyvatelstva a zvýšení kvality zabezpečení měkkých cílů.

Klíčová slova: terorismus, hrozba, měkké cíle, bezpečnost, Česká republika.

ABSTRACT

This bachelor thesis deals with the threat of terrorism focused on soft targets. The thesis is divided into two parts, theoretical and practical. The theoretical part is processed on the basis of a literature review and a description of the problematics of terrorism connected with soft targets. The practical part of the work evaluates the threat of terrorism in the Czech Republic and elaborates a questionnaire survey of the public, which evaluates the readiness of the inhabitants and the security of soft targets. At the end of the work, specific measures are formulated to increase the preparedness of the population and the quality of security for soft targets.

Key words: terrorism, threat, soft targets, security, The Czech Republic.

V první řadě bych rád poděkoval svému vedoucímu práce panu prof. Ing. Dušanovi Vičarovi CSc. za vedení bakalářské práce, zapůjčení odborné literatury a cenné rady při zpracování bakalářské práce.

Rád bych poděkoval i panu plk. Mgr. Karlu Hrudíkovi, vedoucímu oddělení odborné bezpečnostní přípravy na Střední policejní škole a vyšší policejní Škole Ministerstva vnitra v Holešově, za rozhovor a cenné poznatky ve zkoumané oblasti.

V neposlední řadě patří velké díky i mým blízkým a rodičům, kteří mi umožnili studium a podpořili mě.

Motto

*„With guns you can kill terrorists, with education you can kill terrorism
– Se zbraněmi můžete zabít teroristy, se vzděláním můžete zabít terorismus.“*

Malala Yousafzai

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 TERORISMUS	12
1.1 DEFINICE	12
1.2 HISTORIE TERORISMU	13
1.3 TYPOLOGIE TERORISMU.....	14
1.4 FORMY TERORISMU	16
2 MĚKKÉ CÍLE	19
2.1 DRUHY MĚKKÝCH CÍLŮ	20
2.2 TERORISMUS A MĚKKÉ CÍLE	21
3 OCHRANA MĚKKÝCH CÍLŮ	24
3.1 PRVKY OCHRANY MĚKKÝCH CÍLŮ	24
3.2 ROLE OBČANA PŘI OCHRANĚ MĚKKÝCH CÍLŮ	25
3.3 DOKUMENTY K PROBLEMATICE TERORISMU A OCHRANĚ MĚKKÝCH CÍLŮ V ČESKÉ REPUBLICE	26
4 ÚTOKY NA MĚKKÉ CÍLE	31
4.1 ÚTOKY NA MĚKKÉ CÍLE SE ZNAKY TERORISMU V ČESKÉ REPUBLICE	31
4.2 TERORISTICKÉ ÚTOKY NA MĚKKÉ CÍLE V ZAHRANIČÍ	32
5 TERORISMUS NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY	33
5.1 HROZBY Z HLEDISKA PŮVODCE HROZBY	34
5.2 HROZBY Z HLEDISKA CÍLE ÚTOKU	35
5.3 HROZBY Z HLEDISKA NÁSTROJŮ TERORISMU.....	36
5.4 SWOT ANALÝZA	37
5.5 DOPORUČENÍ K POSÍLENÍ ODOLNOSTI.....	40
6 DÍLČÍ ZÁVĚR TEORETICKÉ ČÁSTI	41
II PRAKTICKÁ ČÁST	43
7 VYHODNOCENÍ HROZBY TERORISMU NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLICY	44
8 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	46
8.1 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ.....	58
9 STRUKTUROVANÝ ROZHOVOR	61
10 NÁVRHY NA OPATŘENÍ	65
10.1 NÁVRHY NA ZVÝŠENÍ PŘIPRAVENOSTI OBYVATELSTVA	65
10.2 NÁVRHY NA ZABEZPEČENÍ MĚKKÝCH CÍLŮ	68

ZÁVĚR	70
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	72
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	77
SEZNAM OBRÁZKŮ	78
SEZNAM TABULEK.....	79
SEZNAM GRAFŮ	80
SEZNAM PŘÍLOH.....	81

ÚVOD

Žijeme v době, kdy si užíváme svobody a máme otevřené dveře do celého světa. Nicméně některé skupiny a jedinci těchto výhod zneužívají k vlastním cílům. Cílem teroristů již nejsou jen politici a významné osobnosti, ale zabít co nejvyššího počtu osob. V současnosti je největším problémem pandemie Covid-19, která zachvátila celý svět, ale hrozba terorismu neutichla a několik teroristických útok se odehrálo i v roce 2020. Vzrůstající trend útoků teroristických skupin na místa s vysokým počtem osob je v současné době aktuální na celém světě. Nemusí jít vždy o promyšlený útok teroristických skupin, ale i o skutky duševně nemocného jedince.

Intenzita střeleckých útoků osamělých střelců se zvyšuje i na území České republiky. Tyto útoky způsobují vysoké škody na civilním obyvatelstvu a mají devastující účinky na lidskou psychiku. Díky nepředvídatelnosti útoků jsou stanovována bezpečnostní opatření až po samotném útoku. Vhodná příprava obyvatelstva a zabezpečení měkkých cílů jsou proto klíčovými prvky v efektivnímu boji proti terorismu. Správná reakce občanů je důležitou podmínkou pro zvýšení šance na přežití těchto incidentů.

Cílem bakalářské práce je vyhodnotit připravenost obyvatelstva České republiky a zabezpečení měkkých cílů proti teroristickému útoku. Dále pak na základě zjištěných dat navrhnout opatření pro zvýšení připravenosti obyvatelstva a zvýšení kvality zabezpečení měkkých cílů. Dílčím cílem práce je vyhodnocení hrozby terorismu na území České republiky.

Teoretická část práce je zpracována na základě literární rešerše, která je vytvořena s využitím komparací dat a zdrojů domácích i zahraničních. Mezi využití zdroje patří tištěné publikace, odborné a novinové články na internetu a elektronické knihy. V úvodu práce je rozebrána definice terorismu, jeho historie, typy a formy projevu. Další část práce je věnována pojmu měkký cíl a propojení s terorismem. Následně je popsána ochrana měkkých cílů s využitím strategických dokumentů České republiky, které se tímto tématem zabývají. Závěr teoretické části je věnován analýze hrozby terorismu v České republice. V této části jsou popsány konkrétní útoky na měkké cíle v České republice a ve světě. Dále je čerpáno z výroční zprávy Bezpečnostní informační služby z roku 2019 a SWOT analýzy Auditů národní bezpečnosti z roku 2016.

V praktické části je použita metoda analýzy, kterou je vyhodnocena hrozba terorismu na území České republiky s využitím poznatků uvedených v závěru teoretické části.

Následně je v praktické části použita metoda dotazování. Dotazníkové šetření je provedeno na široké veřejnosti a na základě získaných dat je vyhodnocena celková připravenost obyvatelstva a zabezpečení měkkých cílů. Poté je k ucelenějšímu pohledu a poznatkům proveden strukturovaný (řízený) rozhovor s odborníkem z oblasti bezpečnosti.

V poslední části bakalářské práce je využito metody dedukce a indukce a jsou zpracovány návrhy a materiály na zvýšení připravenosti obyvatelstva a zvýšení kvality zabezpečení měkkých cílů.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 TERORISMUS

Terorismus je sociologický jev, který po 11. září 2001 dostal nový význam. Svět byl poprvé ve velké míře svědkem ničivé síly terorismu. Postupem času pronikl terorismus do celého světa (Mika, 2003).

Dnes ovlivňuje světovou politiku, náboženství, ekonomiku, ale i kyberprostor. Terorismus v dnešní době přebral otěže otevřených konfliktů a stal se celosvětovým problémem. Obecně lze říct, že jde o čin násilného útoku na konkrétní či náhodné osoby a soukromý nebo veřejný majetek s cílem šíření strachu, paniky a dalších psychických následků za účelem dosažení politických, ekonomických, náboženských nebo sociálních cílů (Ritchie, 2013).

V tomto konání je podstata síly terorismu. Nepředvídatelnost a okamžik překvapení, různorodost síly útoku činí z terorismu jeden z nejobávanějších způsobů jednání (Šelleng, 2017).

Tento jev se však dá zkoumat z několika úhlů pohledů, a to podle vztahu k teroristickým činům. Lze tedy rozlišit čtyři názorové skupiny:

- vědečtí pracovníci – snaží se co nejobjektivněji zhodnotit stávající situaci, aniž by byli osobně, jakkoliv ovlivněni terorismem;
- vládní autority – nejčastější terče terorismu, které jsou subjektivně ovlivněny terorismem;
- veřejnost – hodnotí a názorově smýšlí dle podaných informací masových médií;
- teroristé a jejich sympatizanti – vyjadřují přesvědčení o útlaku a významu odporu (Janošec, 2010).

1.1 Definice

Terorismus můžeme definovat mnoha různými způsoby, neboť není ustanovena jedna obecná definice (Mika, 2003).

Původ slova terorismus je možné nalézt ve francouzském *terrorisme*, které vzniklo z latinského výrazu *terrere*, které znamená „zastašit“ (Filipec, 2017).

K pojmu terorismus se pojí výraz teror, který vychází také z latinského *terrere*.

Ve Websterově slovníku je definován teror jako intenzivní strach nebo osoba či věc způsobující intenzivní strach. I k výrazu terorismus říká Websterův slovník: terorizování, využívání teroru k zastrašení. Tedy teror je nástrojem terorismu.

Teror lze také chápat jako nástroj moci jak pro skupiny, které jsou ovládány, tak i pro skupiny, které vládou. Likvidace opozice či nepohodlných konkurentů je také prostředek k upevnění politické moci, kterou používal například Adolf Hitler nebo Josef Vissarionovič Stalin (Janošec, 2010).

Terorismus lze definovat různě:

„Za terorismus lze označit takové jednání, které je politicky, nábožensky či jinak ideologicky motivováno a užívá násilí či jeho hrozby zejména s cílem vyvolat strach.“ (MV, 2016).

„Terorismus je násilná forma prosazování politických zájmů stoupenců určité radikální ideologie (politické, náboženské, nacionalistické, separatistické, ekologické a jiné), cílem násilností je zpravidla civilní obyvatelstvo“ (BIS, 2020).

Za jednu z nejuniverzálnější definici terorismu lze považovat tu z Rezoluce Valného shromáždění OSN 49/60, která byla přijata 9. prosince 1994. Zde existuje pojem terorismus jako:

„Trestné činy zaměřené nebo určené k vyvolání stavu teroru mezi veřejností, skupinou osob nebo jednotlivými osobami z politických důvodů nejsou za žádných okolností ospravedlnitelné bez závislosti na své politické, filozofické, ideologické, rasové, etnické, náboženské nebo jakékoliv jiné povaze, která může být vyvolána k jejich ospravedlnění“ (Filipec, 2017).

1.2 Historie terorismu

Terorismus zde byl již dávno před útokem na světové obchodní centrum. Je tu již od samotného počátku lidstva a neustále se vyvíjí. Vždy se vyvíjel s aktuální úrovní vyspělosti lidstva. Je možno jej rozdělit do několika ér podle využití prostředků (Filipec, 2017).

Éra primitivního terorismu: Počátek lidstva až 12. století. Jednoduché metody formou únosu, vražd, drancování, žhářské útoky za pomoci jednoduchých předmětů jako mečů, kopí, jedu, ohně.

Éra pokročilého terorismu: 13. století až první polovina 20. století. Jednoduché metody s objevem palných zbraní a střelného prachu.

Éra moderního terorismu: Druhá polovina 20. století až 21. století. Složité metody - únosy letadel, sponzorství státních aktérů, vliv médií, využívání střelných zbraní a výbušných zařízení, mezinárodní vliv v rámci moderních komunikačních technologií a letecké dopravy.

Éra post-moderního terorismu: 2001 až dosud. Využití složitých informačních technologií, vznik kyberterorismu a území ovládaného teroristy, užívání sebevražedného terorismu, používání zbraní hromadného ničení (Filipec, 2017).

1.3 Typologie terorismu

Základní rozdělení fenoménu terorismu lze aplikovat na mezinárodní terorismus a vnitrostátní (domácí) terorismus. Mezinárodní terorismus má za cíle ideje mezinárodních teroristických organizací a bývá s nimi propojen. Naproti tomu domácí terorismus se zabývá prosazováním cílů vyplývajících z domácích vlivů (FBI, 2021).

Základní typologie terorismu lze zkoumat v závislosti na motivacích a důvodech terorismu. Zejména jde o motivy politické, náboženské, ekonomické, nacionalistické, separatistické, ekologické a jiné. Ovšem někdy záleží na úhlu pohledu individuálního případu. Například hranice mezi náboženskými a politickými důvody je velmi tenká, jelikož jsou v některých kulturách obě složky úzce spjaty (Matoušek, 2005).

Politický terorismus

Je založený zpravidla na ideologii či politickém programu, ke kterému má teroristický čin pomoci. Z ideologického hlediska je dělen na pravicový nebo levicový terorismus. V pravicovém jde o ideologii nacismu, fašismu a rovněž bychom zde mohli zařadit i nacionálně-separatistický terorismus, který vzhledem k hodnotám můžeme zařadit jak do pravicového bloku, tak i samostatně. V rámci levicového terorismu lze rozlišit ideologii komunistickou nebo anarchistickou. Odnoží od komunistického terorismu může být revoluční terorismus.

Náboženský terorismus

Forma terorismu, která se dá vnímat více pohledy. A to jako terorismus fundamentalistický, který usiluje o náboženství jako součást státního zřízení či náboženskou odplatu nebo jako terorismus eschatologický, jehož cílem je naplnění různých proroctví světa. Eschatologický terorismus je méně častou formou terorismu, se kterou se potýkáme u náboženských sekt. (Filipec, 2017)

Fundamentalistický terorismus je tedy nejrozšířenější formou náboženského terorismu, který se váže na křesťanský, židovský a zejména islámský terorismus (Vegrichtová, 2018).

V posledních letech je islámský terorismus více medializován, a to právem. Jeho cílem je vrátit se k čistému učení podle proroka Mohameda. Vidění radikálního islámského světa je velice jednoduché a nerozlišuje rozdíly, např. mezi vojenskými a civilními cíli, civilisty a vojáky, ženami a dětmi. Cíle jednotlivých islamistických organizací jsou rozličné. Hamás se primárně zaměřuje na boj proti Izraeli, zatímco Al-Kajda usiluje o sjednocení světa pod vedením sunitského islámu v rámci chalífátu a sjednocení všech věřících proti kulturnímu a politickému vlivu nevěřících. Obě organizace operují na globální úrovni a Islámský stát zastřešoval hned 26 džihádistických organizací v Asii a Africe.

Monotematický terorismus

Proud terorismu, který je velmi specificky zaměřen. Jeho cílem je změna konkrétní věci či tématu místo nahrazování celého politického, náboženského systému. U tohoto proudu lze rozlišit dva jasné prvky. Prvním je jasně ohraničené konkrétní téma, např. potraty, životní prostředí, homosexualita. Druhým prvkem je ukázat na morální úpadek společnosti a nedokonalosti systému, na základě kterého je skutek ospravedlňován (Filipec, 2017).

Psychopatický terorismus

Typ terorismu, který není páčán z náboženských nebo politických popudů, ale na základě potřeb psychicky nemocné osoby. Jde o velmi častý druh terorismu, který se objevil např. při střelbě studenta na spolužáky v Columbi. Důvody pro toto jednání není jednoduché zobecnit. Dělí se do čtyř základních skupin: jednání za účelem pomsty a zastrašení, pocit a vědomí slávy a uznání, radost z vlastní moci šířit paniku a strach, psychická nemoc s potřebou šířit terorismus (Mareš, 2005).

Kriminální terorismus

Kontroverzní oblast, ve které má opět svůj vliv i politický nebo náboženský terorismus. Avšak častěji jde o terorismus s cílem ovládnutí území za účelem kriminality či monopolizace trestné činnosti, např. distribuce drog, boj mezi drogovými kartely.

Ekologický terorismus

Ekologický či enviromentální terorismus, který vychází z levicového terorismu a jehož cílem je boj proti znečištění životního prostředí. Těži z chyb kapitalismu a jeho pozornost se upírá na těžbařské společnosti. Způsoby tohoto terorismu jsou nejčastěji sabotáže, vandalismus a útoky na techniku, objekty a korporace řídící celý průmysl těžby (Filipec, 2017).

Mezi další motivy terorismu lze řadit i ekonomické, sociální, rasové, nacionální a etnické důvody, nicméně tyto složky jsou spíše doprovodnými vlivy, které nalezneme u vymezených typologií terorismu (Matoušek, 2005).

1.4 Formy terorismu

Formami terorismu jsou nástroje a prostředky, kterých je využito ke konání teroristického činu. Nejčastěji jsou využívány střelné zbraně a nástražná výbušná zařízení, nicméně je možno se setkat i s využitím ohně, nebezpečných plynů a podobně.

Žhářství

Patří k nejstarší a nejpoužívanější formě terorismu. Jde o nejjednodušší nástroj násilí s těžko odhalitelným původcem. Často je využíván k zastínění jiných forem násilí, např. vražd, otrav apod.

Chladné zbraně

Způsob útoku za použití nožů, mačet a jiných chladných zbraní, které jsou určeny k tichému zabíjení (Souček, 2011).

Tyto útoky jsou aktuálně stále častější, zejména ze strany islámských teroristů (BBC, 2020).

Střelné zbraně

Nejčastější prostředek využíváný k násilí. Jednoduchá dostupnost (legální cestou i na černém trhu) střelných zbraní činí problém ve světovém měřítku. (Matoušek, 2005)

Jde tedy o nejzákeřnější a nejnebezpečnější formu. Využíváno je všech druhů střelných zbraní od osobní až po protiletectvé a samonaváděcí střely.

Výbušniny

Použití výbušné látky či nástražného výbušného zařízení je statisticky velmi oblíbená a častá forma teroristického útoku. Při explozi je iniciovaná velká energie, která způsobuje rázovou vlnu a explozivní hoření s následnou destrukcí okolních subjektů. Mezi neznámější druhy výbušnin patří Trinitrotoluen, C-4, Semtex. Častým ohrožením se stává anonymní ohlášení výbušniny nebo podezřelého předmětu na veřejných místech. Další využití výbušniny je prostřednictvím poštovní či dopisní zásilky. U výbušnin v zásilce se jedná o časované či kontaktní výbušné zařízení. Tato zařízení mohou být případně kombinována s nebezpečnými chemickými, radioaktivními a biologickými látkami. Pro rozpoznání podezřelých předmětů je celá řada podrobných postupů (Matoušek, 2005).

Chemický terorismus

Prostředek, který využívá jeden z druhů zbraní hromadného ničení. Je užito prudce jedovatých účinků bojových chemických látek, které působí na lidský organismus. Skládají se z bojových chemických látek a prostředků dopravy na cíl (Vičar, 2020).

Biologický terorismus

Zbraň hromadného ničení, která využívá účinky bojových chemických látek. Jsou účinné pro živé organismy, zejména na osoby, zvířata, popřípadě i rostliny. Biologická zbraň se skládá ze samotné biologické zbraně a prostředku dopravy na cíl. Tato forma využívá i použití infikovaného hmyzu či hlodavců apod (Vičar, 2021).

Radiologický terorismus

Využití zbraně hromadného ničení, která využívá škodlivé účinky ionizujícího záření, které má negativní vliv na zdraví a životy osob a životní prostředí. Bývá využíváno „špinavé bomby“, jejímž účinkem dochází k rozšíření radioaktivního materiálu a zamoření okolí.

Jaderný terorismus

Druh zbraní hromadného ničení. Při této formě útoku dochází k uvolnění velkého množství energie, která je iniciována při jaderném výbuchu. Její nebezpečí tkví v mnoha ničivých faktorech jaderného výbuchu, kterými jsou tlaková vlna, pronikavá radiace, světelné záření, rázová vlna a seismické účinky, elektro-magnetický impulz (Vičar, 2020).

Kybernetický terorismus

V současné době velmi aktuální forma terorismu, která využívá počítačové technologie. Zpravidla se nejedná o otevřený útok, obvykle způsobuje škody na osobách, objektech, virtuálních objektech prostřednictvím počítačové technologie. Typickým znakem je využití počítačové technologie k dosažení cílů ve virtuální sféře (Janošec, 2018).

Bezpilotní letouny a drony

S vývojem technologie jde ruku v ruce i pokrok útoků teroristů. V současnosti je aktuální trend využívání moderních dronů. Teroristická organizace Taliban upravuje obyčejné hobby drony tak, aby šly používat při teroristických útocích (Švamberk, 2020).

Drony jsou vybaveny improvizovaně vyrobenou municí a byly využívány k útokům v oblasti Blízkého a Středního východu nebo na východní Ukrajině (VZ, 2020).

2 MĚKKÉ CÍLE

„Termínem měkké cíle označujeme objekty, prostory nebo akce charakterizované častou přítomností většího počtu osob a současně absencí či nízkou úrovní zabezpečení proti násilným útokům“ (MV ČR, 2017).

Obecně jsou měkké cíle nechráněné objekty, prostory či prostředí, ke kterým je volný přístup a zároveň se zde pohybuje vysoká koncentrace lidí. Jako měkké cíle lze považovat neozbrojené osoby, které se na daném místě pohybují (MV ČR, 2017).

Oproti tomu existují i tzv. „hard targets“ neboli tvrdé cíle, kterými jsou dobře chráněné objekty a zabezpečené prostory jako státní objekty, vojenské objekty, komerční objekty, objekty bezpečnostních sborů apod (MV ČR, 2016).

Podle jiné definice lze také považovat za tvrdý cíl jakýkoliv objekt, který má přesně dané bezpečnostní opatření. V těchto prostorách nemusí mít útočník tak velkou šanci na úspěšný útok. Jednak z důvodu těžkého přístupu do daného objektu a také s pravděpodobnou možností protiútoků ze strany ozbrojených osob, které strážejí objekt (Fagel, 2017).

Rozlišování těchto dvou druhů cílů je velice významné z hlediska přístupu k problematice zabezpečení. Zakládá se na pohledu útočníka na daný cíl a pravděpodobnosti možného útoku. Tento pohled je podstatný, protože se zabývá problematikou zabezpečení subjektů, které by z tradičního pojetí protiteroristických opatření byly opomíjeny – komerční a soukromé osoby. Současně jde o objekty a akce, které jsou v posledních letech terčem teroristických útoků (MV ČR, 2017).

Obecně se mezi měkké cíle řadí:

- školy, knihovny, koleje;
- náboženská místa, kostely;
- nákupní centra, tržiště, obchody;
- nemocnice;
- stadiony a sportovní haly;
- muzea, galerie, turistické památky;
- divadla, kina;
- parky, náměstí;

- průvody, demonstrace;
- restaurace, hotely, diskotéky, bary;
- úřady, veřejné instituce;
- dopravní uzly, autobusové a vlakové nádraží, letiště;
- jiná symbolická a významná místa a další (MV ČR, 2017).

Dostupnost měkkého cíle a bezpečnost prostředí lze ovlivnit několika kritérii:

- přítomnost Policie ČR (PČR) nebo obecní Policie;
- přítomnost bezpečnostního personálu;
- symboličnost cíle;
- množství a koncentrace osob;
- přítomnost médií;
- otevřenost pro veřejnost (Kalvach, 2016).

2.1 Druhy měkkých cílů

Obecně lze rozdělit měkké cíle na trvalé a dočasné.

Trvalá místa jsou dále dělena na:

- venkovní prostory – tržnice, letní kina, stadiony, otevřené bazény;
- vnitřní prostory – školy, divadla, restaurace, nemocnice.

Dočasné měkké cíle jsou obvykle shromáždění, venkovní akce, které se pořádají na veřejném či soukromém pozemku. Dají se členit na:

- dočasně placené akce – koncerty, festivaly;
- dočasné akce s volným vstupem – trhy, demonstrace, pochody, maratony.

Posoudit riziko u měkkých cílů lze v závislosti na počtu osob v danou chvíli na daném místě. Záleží také na ročním období nebo denní době. Termín „peak time“ nám označuje dobu, kdy je v určitý čas nejvyšší možná koncentrace osob na určitém místě (nákupní fronty před Vánoci, dopravní špička na komunikacích, doba oběda v restauracích a jídelnách apod.).

Z hlediska rizika a nebezpečí se člení měkké cíle na:

- ohrožení osamoceným aktivním útočníkem (nehledě na motivaci útočníka – aktivní střelec, lone wolf);
- ohrožení teroristickou skupinou (ISIS, IRA, Al-Kaida);
- ohrožení jinou specifickou skupinou (mafie, organizovaný zločin) (MV ČR, 2017).

2.2 Terorismus a měkké cíle

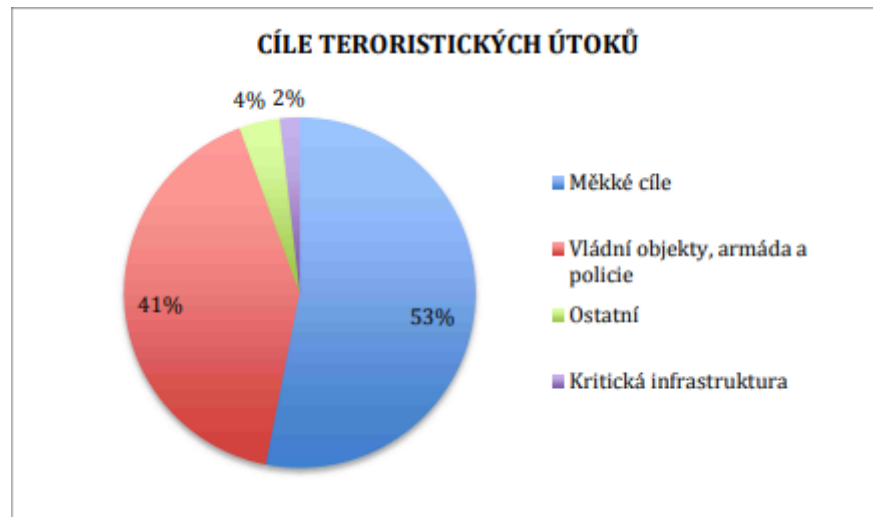
Měkké cíle jako veřejné nebo soukromé prostory jsou relativně citlivé na teroristické útoky. Tato místa si útočníci často vybírají jak kvůli jejich jednoduché dostupnosti a potencionálu hromadného shromažďování, tak i kvůli symbolické hodnotě, zejména však kvůli vysoké šanci na velký počet obětí (Cuesta,2019).

V poslední době jsou časté útoky aktivních střelců na měkké cíle. Tento druh útoku je pro útočníky efektivnější než využití dříve oblíbené výbušniny. Útok je umocněn, pokud je proveden na více místech a ve stejnou chvíli. Takovéto útoky kladou velké nároky na bezpečnostní složky, a to jak v koordinaci postupu, tak i při využití prostředků a síly (Kalvach, 2016).

Volba teroristů není náhodná. Jednotliví útočníci, ale i radikální náboženské skupiny usilují o co největší pozornost v médiích a následný strach obyvatelstva. Útoky na měkké cíle mají drtivé účinky na psychiku obyvatelstva a jsou velmi snadno uskutečnitelné s malými náklady. Zkoumání a pochopení zranitelných míst je prvním krokem k úspěšnému řešení a prevenci proti ohrožení měkkých cílů (Fagel, 2017).

Za roky 2000-2016 bylo ve světě 46 % teroristických útoků mířeno proti měkkým cílům. Ochrana měkkých cílů je proto velkou výzvou, je nutné pochopit útočníky v tom, jak se chovají, jak se rozhodují a jaká s tím souvisí rizika. V současné a blízké době se předpokládá zvýšení výskytu útoku na měkké cíle, zejména v západní Evropě (Cuesta, 2019).

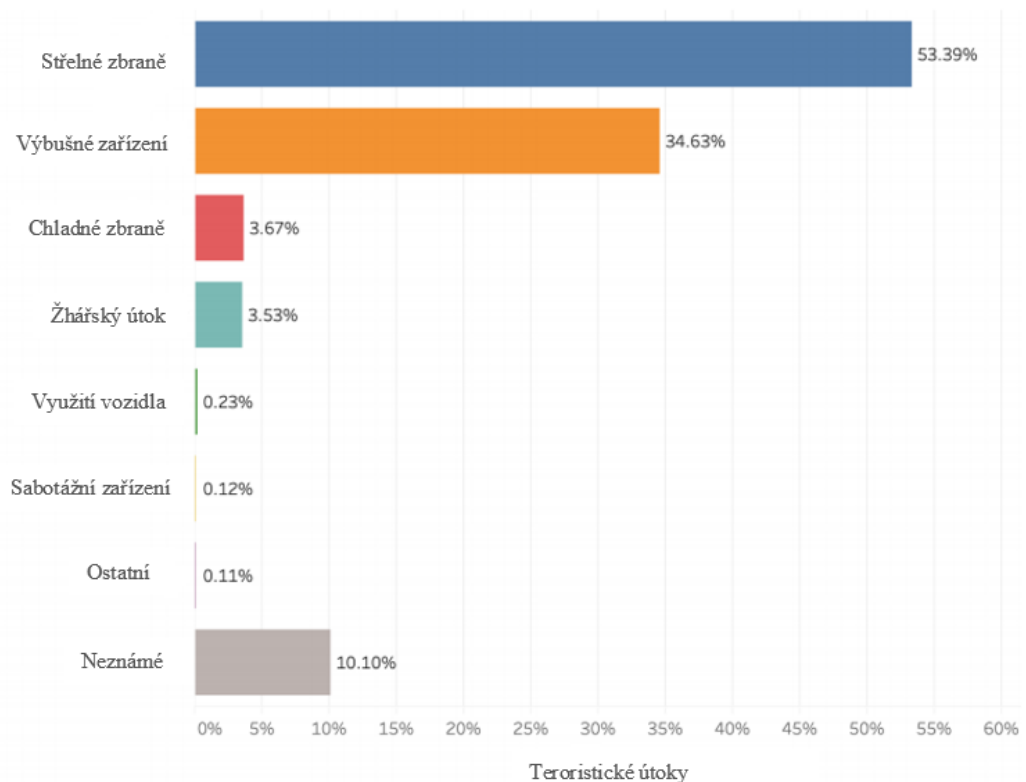
Metodika ochrany měkkých cílů zpracovaná ministerstvem vnitra předkládá statistiku ohroženosti měkkých cílů v praxi. V letech 1998-2014 bylo v Evropě zaznamenáno 52 974 teroristických útoků. Následující graf č.1 znázorňuje jejich zacílení (Kalvach, 2016).

Graf 1: Cíle teroristických útoků (Kalvach, 2016).

Pro úplnou představu o útocích je důležité vědět jakými způsoby jsou útoky provedeny. Podle statistiky Úřadu pro boj proti terorismu a násilného extrémismu Spojených států amerických je zpracován následující graf č. 2 (Global Terrorism Trends and Analysis Center, 2019).

Typy zbraní podle teroristických incidentů po celém světě, 2018

Graf 2: Typy zbraní podle teroristických incidentů po celém světě, 2018 (Global Terrorism Trends and Analysis Center, 2019).

Podle uvedených dat vztahujících se k celosvětovému měřítku z roku 2018 by s největší pravděpodobností hrozil útok od střeleckých útočníků a zasažení výbušným zařízením (Global Terrorism Trends and Analysis Center, 2019).

3 OCHRANA MĚKKÝCH CÍLŮ

Obecně lze ochranu měkkých cílů dělit na časové fáze: před útokem, během útoku a po útoku. V první fázi jde především o preventivní opatření a snížení pravděpodobnosti útoku např. odstrašení útočníka a asertivní komunikace ke zlidnění situace a snížení konfliktu. Během incidentu jde o nejrychlejší detekci nežádoucí činnosti a okamžitá reakce bezpečnostních pracovníků či bezpečnostního systému. Po incidentu postupovat dle priorit stanovených v koordinačním plánu a úspěšně obnovit chod organizace (MV ČR, 2016).

Obecně je doporučována metoda tzv. OORZ (Odstrašit – Odhalit – Reagovat – Zmírnit dopad). Tento metodický nástroj funguje na principu určení možných incidentů na základě analýzy a následného přiřazení opatření pro odstrašení, včasné odhalení, reakci a snížení dopadu po incidentu. Zejména teroristické a obdobné hrozby patří do kategorie hrozeb, se kterými se dá pracovat převážně ve fázi před a po útoku, opatřeními zaměřenými na odhalení a zmírnění útoku. Okamžitá reakce na zastavení útočníka je převážně v silách policie, ale tato složka není vždy na místě v okamžiku útoku (Kalvach, 2016).

3.1 Prvky ochrany měkkých cílů

K zabezpečení měkkých cílů je využíváno mnoha prostředků. Základní prvky ochrany měkkých cílů lze dělit na:

- fyzická bezpečnost;
- elektronické prvky;
- mechanické prvky.

K dosažení maximální efektivity prvků ochrany měkkých cílů je důležité jednotlivé prvky kombinovat. Zejména elektronické prvky vyžadují provázanost s obsluhou. Podobné je to i s mechanickými prvky, jejichž efektivitu zvyšuje odborný personál.

Fyzická bezpečnost

Tuto formu bezpečnosti lze dělit na bezpečnostní pracovníky a ostatní personál. Bezpečnostní pracovníci mohou obsluhovat bezpečnostní technologie a vhodně zareagovat při odstrašení hrozby, včasné detekci hrozby a okamžitá reakci na hrozbu. Ostatní personál se může na bezpečnosti podílet také. Vhodně vycvičený personál dokáže správně reagovat v případě bezpečnostního incidentu.

Elektronické prvky

Mezi nejvýznamnější elektronické prvky patří kamerový systém, poplachové zabezpečovací a tísňové systémy, dohledová a poplachová přijímací centra, detektory kovů a výbušnin, rentgeny, čtečky dokladů a přístupové a docházkové systémy. K inovativním systémům patří šíření varování prostřednictvím mobilní aplikace či SMS.

Mechanické prvky

K mechanickým prvkům se řadí bezpečnostní okna, dveře, ploty, turnikety. Dále sloupky a betonové bloky, které zabraňují neoprávněnému parkování, nájezdu vozidel do osob nebo nájezdu vozidel s výbušninami (Kalvach, 2016).

3.2 Role občana při ochraně měkkých cílů

Jednotný systém ochrany, který by plošně zabezpečil měkké cíle není zcela snadné aplikovat, proto odborníci doporučují různá opatření k odrazení útočníka hrubou silou v podobě fyzické ostrahy, omezení přístupu apod. Tím ovšem může dojít k omezení funkčnosti měkkého cíle a narušení samotného účelu objektu, tím se z něj může stát cíl tvrdý. V České republice (ČR) je však opomíjena myšlenka využití obranyschopnosti samotného měkkého cíle. Těmito cíli se stávají lidé zpravidla až při určité koncentraci osob a jsou to právě tyto osoby, které mají šanci zareagovat jako první (Lapková, 2019).

V ČR tvoří hlavní ochranou linii proti hybridním hrozbám policie a zpravodajské služby, není ale možné ve všech případech incidentu předejít (Kotek, 2018).

Proto je nutné, aby část zodpovědnosti za svou osobní bezpečnost převzal každý občan. Tuto skutečnost potvrzuje i vedoucí protiteroristické jednotky Libor Lochman:

„Problém je v tom, že policie nemůže být všude, a nikdy ani nebude. Natož protiteroristické jednotky. Nemůže se tedy postavit teroristům, když to lidé ve smrtelném ohrožení nejvíce potřebují. Takový požadavek je absolutně nereálný.“
(securitymagazin.cz, 2016).

Na místě útoku není vždy policie včas. Pokud by byl přítomný občan dostatečně morálně a znalostně vybaven, má velkou šanci uspět a zamezit dalšímu škodlivému působení útočníka. Jako extrémní příklad je možno uvést Izrael, jehož občané, vojáci či civilisté jsou na ulicích napadáni noži i jinými zbraněmi. Vývoj bezpečnosti je tak pod neustálým tlakem a je efektivní. Pohotová reakce občanů je eliminací hrozby a zavolání pomoci nebo poskytnutí první pomoci raněným je velmi významné.

V ČR je v mnoha dokumentech zmiňována důležitost občana, ovšem chybí informační nebo edukační kanál pro zapojení občanů do bezpečnostního systému. Jediným současným doporučením je Uteč – Schovej se – Bojuj, který vychází ze zahraniční verze. Celková připravenost občana tedy nestojí pouze na rozhodnutí, jak reagovat, ale i na znalosti sebeobrany, krizové komunikace a první pomoci. Tato celková připravenost může být zásadní ve všech částech útoku (Kotek, 2018).

3.3 Dokumenty k problematice terorismu a ochraně měkkých cílů v České republice

Dokumentů, které řeší problematiku terorismu a ochranu měkkých cílů bylo v ČR vydáno několik. Tato podkapitola se zabývá jejich náplní.

Strategie České republiky pro boj proti terorismu od r. 2013

Strategie ČR pro boj s terorismem je dokument, který se snaží problematiku terorismu řešit v podmínkách ČR. Modus operandi teroristických skupin a teroristů se neustále vyvíjí a je nutné vyvíjet i způsob boje proti nim. Tomu odpovídá i potřeba zpracování strategických dokumentů, které jsou v této oblasti tvořeny. Jsou zde definovány i základní principy boje proti terorismu v ČR:

- *„soulad boje s terorismem s Bezpečnostní strategií ČR a dalšími klíčovými dokumenty;*
- *respektování principů demokracie a ochrany lidských práv;*
- *spolupráce a sdílení informací mezi zainteresovanými institucemi;*
- *prohlubování zapojení České republiky do mezinárodních aktivit (neznamená to však přenášet aktivity, které jsme schopni řešit na národní a lokální úrovni);*
- *budování a prohlubování důvěry mezi stejně smýšlejícími zahraničními partnery;*
- *prověřování (cvičení) schopností čelit hrozbě terorismu;*
- *vzdělávání;*
- *aktivní přístup při prevenci hrozeb;*
- *informování veřejnosti v účelném a přiměřeném rozsahu;*
- *maximální pomoc, podpora a ochrana subjektům, které poskytnou informace o připravovaných teroristických akcích“ (MV ČR, 2013).*

Strategie postihuje pět základních oblastí – komunikaci a spolupráci mezi subjekty zapojenými do boje proti terorismu, ochranu obyvatelstva a dalších možných cílů, bezpečnostní výzkum a informování veřejnosti, prevenci radikalizace a rekrutace do teroristických skupin, legislativní ukotvení boje proti terorismu.

Strategie v problematice měkkých cílů apeluje na nezbytnost spolupráce mezi veřejným a soukromým sektorem. Zejména proto, že většina měkkých cílů je v soukromém vlastnictví. I proto věnuje ČR zvýšenou pozornost prevenci teroristických útoků v oblastech s vysokou koncentrací obyvatelstva. Důležitým krokem bylo zřízení Národního kontaktního bodu pro terorismus (NKBT), který zahájil v roce 2009 svou činnost při Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu Služby kriminální policie a vyšetřování. NKBT se zabývá získáváním, analýzou, zpracováním a vyhodnocením informací vztahujícím se k problematice terorismu a extremismu. Na tomto pracovišti dochází k úzké spolupráci zpravodajských služeb a policie (MV ČR, 2013).

Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030

I v Koncepci ochrany obyvatelstva je řešena problematika měkkých cílů. Upozorňuje, že orgány státní správy nejsou schopny samy zabezpečit všechny měkké cíle ve spojitosti s ochranou obyvatelstva. Nabízí tedy řešení v podobě vytvoření ekvivalentu státního požárního dozoru i v oblasti měkkých cílů. Dále koncepce apeluje na vytvoření systému, který by zabezpečil ochranu měkkých cílů v oblasti vnitřní bezpečnosti v rámci celé státní správy (MV, 2013).

Bezpečnostní strategie 2015

Nejobecnější dokument, který se dotýká bezpečnosti a stanovuje základní principy, je Bezpečnostní strategie (BS) ČR, která bývá obměňována v reakci na aktuální hrozby. V současnosti aktuální BS 2015 zahrnuje spojení ČR a Evropské unie v rámci bezpečnostní a obranné politiky, které přispívají k boji proti terorismu (Filipec, 2017).

Poprvé se zde zmiňuje i pojem „Lone Wolf“. Jde o jedince bez jednotného velení, kteří jsou schopni ohrozit lidské životy a zdraví, životní prostředí a kritické infrastruktury (KI) za účelem sdílení své ideologie, plánů a cílů. Mimo jiné BS je základem pro ostatní strategie a ochranné koncepce ČR (MZV ČR, 2015).

Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020

Koncepce shrnuje problematiku měkkých cílů a vytváří zázemí pro fungující národní systém ochrany měkkých cílů. Cílem tohoto systému je pružně, komplexně a rychle reagovat na hrozbu možného útoku na měkké cíle.

Pro zabezpečení měkkých cílů je důležité vycházet z několika principů a východisek, které vycházejí z koncepce ochrany měkkých cílů.

- bezpečnost měkkého cíle je zájmem všech dotčených subjektů;
- proaktivní přístup;
- spolupráce a kooperace;
- nastavení komunikačních procesů a organizace a koordinace činností osob.

Dále koncepce stanovuje čtyři pilíře systému ochrany měkkých cílů v ČR.

- metodické vedení a vzdělávání;
- dotační podpora;
- komunikace, spolupráce;
- aktivní přístup PČR k ochraně měkkých cílů (MV ČR, 2017).

Metodika Základy ochrany měkkých cílů

Metodika je zpracovaná na ochranu před závažnými násilnými útoky jak ze strany teroristů, tak ze strany extrémistů či osob s kriminální motivací nebo duševně nemocnými lidmi. Cílem metodiky je efektivní prevence a minimalizování možných dopadů incidentu. Dokument je aplikovatelný na jakoukoliv organizaci a na jakoukoliv budovu. Jsou zde stanoveny principy zabezpečení měkkých cílů pomocí metody stanovení vhodného opatření a vytvoření vlastního bezpečnostního systému. Zabývá se nejpravděpodobnější hrozbou daného objektu, možným způsobem útoku a vyhodnocením pomocí metody analýzy hrozeb a rizik na základě zjištěných dat vypracováním bezpečnostních opatření.

Na základě doporučeného postupu pro zabezpečení objektu nabízí metodika několik možností pro neodborný personál či laickou veřejnost, jde o okamžité reakce dle aktuální situace a možné hrozby, které uvádí tabulka č. 1 (Kalvach, 2016).

Tabulka 1: Orientační schéma okamžitých reakcí do příchodu policie (Kalvach, 2016)

SITUACE	REAKCE
Panika nebo nejasněný incident	<ol style="list-style-type: none"> 1. Neřeš, co se přesně stalo, ale JEDNEJ! 2. Kde je bezpečněji? Venku nebo vevnitř? 3. Naviguj ostatní přítomné do bezpečného prostoru 4. Dej o sobě vědět, kontaktuj nadřízeného
Verbální konflikt	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uklidňuj! Projev zájem situaci řešit 2. Informuj bezpečnostní personál
Fyzický konflikt nízké intenzity (např. rvačka)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Informuj ostrahu nebo policii 158 2. Snaž se izolovat ostatní, aby nebylo ohroženo více osob 3. Velmi zvažuj vlastní zapojení s ohledem na poměr sil a své schopnosti na obranu sebe i druhého 4. Pokud jsi sám ohrožen a nemůžeš utéct ani se schovat, bojuj!
Technická havárie (zborcení nosných konstrukcí apod.)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dbej na vlastní bezpečnost, situace se může dále zhoršit 2. Informuj bezpečnostní personál 3. Varuj a naviguj ostatní do bezpečného prostoru
Fyzický konflikt ozbrojený	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utíkej pryč a varuj ostatní! 2. Pokud nemůžeš utíkat, schovej se, lehni si a zamkni se! 3. Pokud není jiná možnost, bojuj!
Hrozící výbuch	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kryj se! Drž se pravidla – zeď je dobrá, sklo špatné. 2. Varuj ostatní

Při těžko identifikovatelných ohroženích života a zdraví jsou metodikou zpracovaná obecná doporučení při všeobecných bezpečnostních incidentech:

1. „Přivolejte pomoc (tel. 158) – co nejdříve! Nezůstávejte v situaci sami.
2. Pokud máte podezření, že jde o vážný útok či jiný incident, musíte jednat okamžitě a dlouze stav neověřovat.
3. Pokud dostanete od policie, případně ostrahy varování s doporučením evakuovat, musíte reagovat okamžitě.
4. Počítejte s nedostatkem času. Pokud si to situace bude vyžadovat, buďte připraveni přijmout krajní a kreativní opatření – zejména při evakuaci. Nesvazujte se pravidly.
5. Pro každý bezpečnostní incident platí stejné pravidlo: musíte dostat lidi z dosahu problému.
6. K ochraně před explozí si zapamatujte: „zeď je dobrá, sklo je špatné“

7. *Nepřekombinovávejte, nefantazírujte o dalších možných nástrahách – to vás jen paralyzuje. Reagujte na to, co vidíte stoprocentně!*
8. *Místo, kam se evakuuje, musí být bezpečnější než místo, odkud se evakuuje. Zodpovězte si otázku: Je bezpečněji vevnitř nebo venku?*
9. *Komunikujte, mluvte nahlas, říkejte, co děláte.*
10. *Kdykoli budete evakuovat, musíte dostat evakuované minimálně z dohledu od problému“ (Kalvach, 2016).*

Odborné materiály z resortu Ministerstva vnitra

K řešení tématu měkkých cílů bylo vydáno v návaznosti na Základy ochrany měkkých cílů několik navazujících dokumentů:

1. Metodika ochrany měkkých cílů.
2. Brožura – 10 principů zodolnění měkkého cíle.
3. Bezpečnostní standardy pro pořadatele sportovních, kulturních a společenských akcí.
4. Vyhodnocení ohroženosti měkkého cíle aneb co, kdy, kde a od koho vám hrozí.
5. Bezpečnostní plán měkkého cíle aneb co by nemělo být opomenuto při jeho zpracování (Lapková, 2018).

4 ÚTOKY NA MĚKKÉ CÍLE

Útoky na měkké cíle jsou v současné době časté po celém světě, ale i v ČR. V následující kapitole jsou některé z těchto útoků popsány.

4.1 Útoky na měkké cíle se znaky terorismu v České republice

Střelba ve Fakultní nemocnici v Ostravě

Dne 10. prosince 2019 okolo 7:15 vešel do čekárny traumatologické ambulance Fakultní nemocnice v Ostravě muž, který začal okamžitě střílet. Útočník střílel ruční zbraní a zasáhl devět osob, pouze dvě jeho útok přežily. Po útoku se muži podařilo z místa činu odjet dříve, než dorazila na místo policie. Následně spáchal muž sebevraždu. Útočník měl dlouhodobé psychické problémy a zvažoval sebevraždu. Svým činem chtěl zabít co nejvíce osob v okolí (ČT24, 2020).

Teroristický útok na železnici

Dne 1. června a 28. července 2017 došlo ve Středočeském kraji k pokácení stromů do trati vlaků a následným nehodám, při nichž nebyl nikdo zraněn. Útočníkem byl jednasedmdesátiletý důchodce, který chtěl své skutky svěst na muslimské migranty a vyvolat nenávist vůči muslimským uprchlíkům. Následně byl senior zadržen policií a odsouzen za teroristický útok, ke kterému se sám doznal (Šimánek, 2019).

Střelba v Uherském Brodu

Útok se odehrál 24. února 2015 v restauraci Družba, kdy útočník při vstupu do objektu hned střílel a smrtelně zasáhl osm osob. Osoby, kterým se podařilo utéct, oznámily incident policii, která na místo následně dorazila. Útočník telefonoval do médií (TV Prima), kde informoval o svém útoku. Policii tvrdil, že drží rukojmí. Po vstupu zásahové jednotky spáchal útočník sebevraždu (Glück, 2016).

Útok na střední škole ve Žďáře na Sázavou

Dne 14. října 2014 okolo 7:30 došlo na Střední škole obchodu a služeb k násilnému trestnému činu. Útočnice nožem napadla čtyři studenty školy, jeden z nich svým zraněním následně podlehl. Poté na místo ohlášeného útoku dorazila policie a policejní vyjednávač. Police byla nucena vtrhnout do školy a ženu pomoci taseru zneškodnit. Posléze se ukázalo, že žena je psychicky nemocná a trpí schizofrenií (Pavlíček, 2014).

4.2 Teroristické útoky na měkké cíle v zahraničí

Teroristické útoky ve Francii

Dne 16. října 2020 došlo v Conflans-Sainte-Honorine k prvnímu ze dvou útoků. Obětí byl Samuel Paty, středoškolský učitel, který v průběhu výuky „Projevu svobody“ prezentoval studentům karikaturu Mohameda. Po škole jej napadl osmnáctiletý útočník čečenského původu. Útočník byl dopaden několik minut po útoku a policií zneškodněn (BBC,2020).

O dva týdny později 29. října se v bazilice Notre Dame odehrálo napadení nožem jednadvacetiletým mladíkem, který zabil tři osoby a několik dalších zranil. Po příjezdu policie byl útočník zneškodněn. Později se potvrdilo, že šlo o islámského extrémistu (BBC,2020).

Střelecký útok ve Vídni

Dne 2. listopadu 2020 okolo 20:00 došlo ke střeleckému incidentu v centru Vídně, při němž byly čtyři osoby zabity a dalších dvacet dva zraněno. Útočník byl po příjezdu policie zneškodněn. Za útokem stál islámský radikál Fejzulai Kujtim rakouského původu, který se radikalizoval po pobytu v Sýrii. Později se k činu přihlásil Islámský stát (Smith-Spark, 2020).

Bombový útok v Bostonu

Dne 15. května 2013 došlo ke dvěma bombovým útokům v cíli Bostonského maratonu. Bomby byly vyrobeny z tlakových hrnců, které byly naplněny hřebíky a kovovými kuličkami. Útok zabil tři osoby a dalších 264 zranil. Za útokem stáli dva muži, Tamerlan a Džochar Carnajevovi, čečenského původu a muslimského vyznání (CNN, 2021).

Chemický útok v Tokiu

Dne 20. března 1995 došlo k chemickému útoku v tokijském metru. Za útokem stála sekta Óm-širikjó, která v metru rozmístila jedenáct igelitových sáčků 30% nečistého sarinu. Usmrčeno bylo na dvanáct osob a víc jak tisíc osob bylo zraněno. Útok byl detekován až po třech hodinách a poukázal na špatnou připravenost záchranných složek Tokia na chemický terorismus (Vičar,2021).

5 TERORISMUS NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Aktuální stav v oblasti terorismu hodnotí Bezpečnostní informační služba (BIS) následovně:

„Situace v oblasti terorismu a islamistické radikalizace byla na území ČR i v roce 2019 klidná a BIS nezískala poznatky o tom, že by se území ČR stalo logistickou či ideologickou základnou mezinárodního islamistického terorismu. V souvislosti s vývojem v zahraničí a stále intenzivněji vnímanou potřebou včasné identifikovat osamělé, samostatně radikalizované aktéry však BIS prověřovala zvýšený počet osob, které byly hodnoceny jako potenciální nositelé teroristického rizika“ (BIS, 2020).

Současný terorismus má řadu příčin, které mají svůj původ za hranicemi ČR. V roce 2016 vznikl Audit národní bezpečnosti, který měl za úkol popsat aktuální bezpečnostní hrozby, kterým musí ČR zabránit a v případě jejich vzniku umět těmto hrozbám efektivně odolat. Audit nejprve uvedl popis a evaluaci hrozby a následně i popsal odpovědné instituce bezpečnostního systému ČR. Následně vypracoval SWOT analýzu na základě které, vydal konkrétní doporučení na minimalizování hrozby (MV, 2016).

Audit vyhodnotil hrozbu terorismu ze tří možných hledisek:

- z hlediska původce hrozby;
- z hlediska cíle útoku;
- z hlediska nástrojů terorismu.

Možnou hrozbu zmapoval a podle rizika ohodnotil na úrovni: nízké – střední – velké.

Tabulka 2: Hlediska teroristické hrozby a relevance pro ČR (MV, 2016) (vlastní úprava)

Hrozba terorismu	Relevance pro ČR
Z hlediska původce hrozby	
Islámský radikalismus	Nízká
Politický extremismus, ostatní teroristické skupiny	Nízká
Teroristé jednající samostatně (osamělí vlci)	Střední
Zahraníční bojovníci	Střední

Tabulka 3: Hlediska teroristické hrozby a relevance pro ČR (MV, 2016) (pokračování)

Hrozba terorismu	Relevance pro ČR
Z hlediska cíle útoku	
Kritická infrastruktura	Střední
Měkké cíle	Střední
Zvlášť ohrožené objekty a osoby	Střední
Ohrožení českých občanů či objektů v zahraničí	Střední
Z hlediska nástrojů terorismu	
Zneužití zbraní hromadného ničení, konvekčních zbraní, výbušnin a položek dvojího užití	Střední
Financování terorismu a ostatní podpůrné aktivity	Střední

5.1 Hrozby z hlediska původce hrozby

Islámský radikalismus

Muslimská komunita v ČR je velmi malá oproti západním zemím a nebyly dosud zaznamenány radikální tendence této komunity. ČR je dosud na okraji zájmu mezinárodních teroristických organizací, které mají v Česku jen minimální zázemí pro svou činnost.

Politický extremismus, ostatní teroristické skupiny

V ČR působí několik extremistických skupin, jejichž členové se dopouštějí trestné činnosti, která je někdy i násilného charakteru. Ač je četnost těchto skupin vyšší, pravděpodobnost uskutečnění teroristického činu není vyšší než u skupin islámských radikálů. Je tomu tak zejména proto, že aktivity těchto skupin jsou monitorovány bezpečnostními složkami a riziko, že tyto skupiny zahrnou do své působnosti i teroristické činy, je spíše nepravděpodobné.

Teroristé jednající samostatně (osamělí vlci)

Ačkoliv ČR je jedna z mála evropských zemí, která nezažila klasický teroristický útok v uplynulých letech, došlo na našem území k několika případům napadení ze strany samostatně jednajícího aktivního útočníka.

Jednou z nich je střelba v Uherském Brodě, která si vyžádala osm obětí na životech. Ač nešlo o útok motivovaný ideologicky a o teroristický útok ve vlastním slova smyslu, princip útoku se nelišil od střelby v redakci Charlie Hebdo, kterou měla na svědomí mezinárodní teroristická organizace.

Útok psychicky narušených jednotlivců motivovaný jinak, než ideologicky může mít stejný dopad a následky jako útok provedený teroristou. Na základě zkušeností s případy v ČR je možné předpokládat další možný útok teroristů, který by mohl mít charakter útoku jednotlivce. V tomto případě může jít o osobu hlásící se k islámskému radikalismu či příznivce jiné radikální ideologie (např. Andersen Breivik v Norsku). Útokům aktivních střelců či samostatných teroristů je velmi těžké dopředu zabránit. A proto je nutné kromě prevence extrémismu se soustředit na pohotovou reakci PČR, připravovat policisty na schopnost rychle reagovat na tyto akce, ale i připravit potencionální cíle na možný útok a zmírňovat následky případného útoku.

Zahraniční bojovníci

Problematika se týká cizinců zapojených do ozbrojených konfliktů v zahraničí. Tento fenomén představuje hrozbu pro státy západní Evropy. Touto formou dochází k radikalizaci místních obyvatel, kteří během pobytu v konfliktní zóně získávají bojové zkušenosti a mnohdy i ideologické přesvědčení. Největší riziko představují tyto osoby proto, že se mohly pokoušet o aktivní teroristický útok na území Evropy, k čemuž ojediněle dochází. Větší riziko představují občané cizích zemí, kteří se stali zahraničními bojovníky a tranzitují přes území ČR, nicméně v minulosti byli i občané ČR zapojeni do zahraničních konfliktů, např. boje na Ukrajině apod (MV, 2016).

5.2 Hrozby z hlediska cíle útoku

Útok na kritickou infrastrukturu

Ochrana KI je zásadním úkolem každého státu. V ČR je tato problematika vcelku kvalitně legislativně ošetřena. Největší hrozbou je kyberterorismus mířený na KI, který zvládne narušit počítačové sítě a systémy a může způsobit závažné škody i včetně ohrožení zdraví a života osob. Tento způsob útoku je atraktivní kvůli velkému vlivu na psychiku obyvatelstva (narušení systému v nemocnicích, přerušení elektrické energie).

Útoky na měkké cíle

Měkké cíle tvoří pro terorismus velice snadný cíl, zejména zkušenosti z nedávné doby ukazují, že se teroristé na měkké cíle opravdu soustředí (útok na Bostonský maraton, útoky v Pařížských kavárnách). Tyto útoky mají velký psychologický dopad a dají se velmi snadno provést i s malými náklady na provedení. Stále častější jsou mnohonásobné útoky teroristů v jenom místě zároveň (útoky v Paříži a Bruselu). Útoky kladou velké nároky na postup, prostředky a koordinaci bezpečnostních složek. Při možném teroristickém útoku na území ČR je riziko útok na měkké cíle nejpravděpodobnější.

Zvlášť ohrožené objekty a osoby

Cíle, jenž mají pro teroristickou skupinu velkou symbolickou hodnotu. Do této kategorie lze řadit sídla úřadů veřejné správy, místa spojená s náboženskou hodnotou, redakce časopisů, policejní a vojenské objekty. Zvýšené riziko platí i pro konkrétní osoby reprezentující postoje nebo instituce jako diplomaté, politici, ale i spisovatelé, akademici či herci. V současné době jsou uvedené cíle chráněny jak státem, tak spoluprací státu se samotnými vlastníky měkkých cílů.

Ohrožení českých občanů či objektů v zahraničí

Ohrožení teroristickým útokem je pravděpodobnější pro mnohé občany mimo území ČR. Rizikové jsou oblasti Iráku, Pákistánu, Libanonu a Libye, kde v minulosti k opakovaným únosům již došlo. Únosci se v těchto případech nezaměřují specificky na české občany, jejich jednání je obvykle získat náhodné občany „ze Západu“. Ohroženy mohou být také objekty, zejména zastupitelské úřady v zahraničí, kde aktuálně může probíhat ozbrojený konflikt či nepokoje, ve kterých má angažmá teroristická skupina (MV, 2016).

5.3 Hrozby z hlediska nástrojů terorismu

Zneužití zbraní hromadného ničení, konvenčních zbraní, výbušnin a položek dvojího užití

Využití zbraní hromadného ničení teroristickou skupinou je ojedinělé, nicméně následky možného použití jsou katastrofální. Ač některé skupiny usilují o získání zbraní hromadného ničení, jejich využití vyžaduje značné expertní a organizační znalosti a finanční zázemí, proto se teroristé soustředí na „konvenční“ formy útoku. V ČR je zabezpečení jaderných položek na vysoké úrovni, pravděpodobnější je užití chemických zbraní či průmyslových látek, i proto je nutné věnovat této oblasti pozornost.

Velké riziko vyvstává z šíření konvenčních zbraní, výbušnin a šíření položek dvojího užití. Oblíbenost palných zbraní při teroristických útocích je v poslední době stále častější a dostupnost těchto zbraní je vcelku snadná. Omezení těchto prostředků je prioritní krok v boji proti terorismu. Pravděpodobnost využití zbraní hromadného ničení je v ČR vcelku nízká, naopak využití konvenčních zbraní je pravděpodobnější, ale s nižšími dopady.

Financování terorismu a ostatní podpůrné aktivity

Ač není ČR přímým terčem teroristických útoků, může svou nečinností přispívat ke zvýšení ohrožení terorismem v jiných zemích světa. Teroristé mohou území ČR využívat k převodům finančních prostředků a jako tranzitní místo k přesunu osob spojených s terorismem či využívat ČR jako bezpečné místo před bezpečnostními složkami jiného státu. V roce 2015 padlo podezření, že někteří teroristé využívají Prahu jako bezpečné tranzitní místo. Ač nemusely být tyto informace podložené, není vyloučeno, že teroristé mohou těchto praktik využívat. Je proto důležité se na tyto aktivity zaměřit a zamezit jim v maximální míře (MV, 2016).

5.4 SWOT analýza

Tabulky č. 4 a č. 5 znázorňují zpracovanou SWOT analýzu terorismu v ČR z Auditů národní bezpečnosti. Výsledkem jsou silné a slabé stránky vnitřního prostředí neboli bezpečnostního systému ČR a určení příležitostí a hrozeb, které vyplývají z vnějšího prostředí. Na základě této analýzy byla stanovena příslušná opatření k posílení odolnosti (MV, 2016).

Tabulka 4: SWOT analýza – terorismus v ČR (MV, 2016) (vlastní úprava)

SWOT ANALÝZA		
	Silné stránky	Slabé stránky
Vnitřní původ	<ul style="list-style-type: none"> • Nízká atraktivita a slabé zázemí pro teroristické skupiny. • Málo početná a dobře integrovaná komunita muslimů, která se nechová radikálně. • Plně funkční Integrovaný záchranný systém připravený zvládnout teroristickou hrozbu. • Vlivy migrační krize nejsou v ČR přímého charakteru a nezvyšují riziko terorismu. • Kvalitní mezinárodní spolupráce zpravodajských služeb a policie. • Vlastní strategie ČR pro boj proti terorismu. • Proaktivní a preventivní přístup bezpečnostních složek. 	<ul style="list-style-type: none"> • Omezený vliv ČR zasahovat do událostí za hranicemi EU, které mají značný vliv na hrozbu terorismu. • Nemožnost předvídat útoky samostatných teroristů, aktivních střelců. • Omezené zkušenosti ČR s teroristickými útoky na vlastním území. • Omezená schopnost demokratickými prostředky mírnit rostoucí vliv radikálních a xenofobních skupin. • Nedostatečné finanční prostředky na prevenci a zvládnutí rizika terorismu. • Právní nedostatky v rámci legislativy (nevyužití zpravodajských materiálů jako důkazní materiál apod.). • Slabé komunikační prostředí pro využití moderních technologií pro zajišťování vnitřní bezpečnosti a pořádku.

Tabulka 5: SWOT analýza – terorismus v ČR (MV, 2016) (pokračování)

SWOT ANALÝZA		
	Příležitosti	Hrozby
Vnější původ	<ul style="list-style-type: none"> • Příležitost poučit se ze zkušeností západních zemí s terorismem, aniž bychom byli terčem útoku. • Zamezit ohrožení osob, které by potencionálně mohly podlehnout vlivu sociálního vyloučení a následné radikalizace. • Snaha o stabilizaci vnějších faktorů, jakými jsou vyřešení konfliktů na blízkém východě. • Snaha zavést fungující spolupráci mezi státem a majiteli měkkých cílů, která by mohla zmírnit následky potencionálního útoku. • Příležitost se aktivně zapojovat do hledání společných řešení v oblasti boje proti terorismu a migrace v rámci EU. • Přispět ke zlepšení ochrany kritické infrastruktury – fyzické i kybernetické. • Možnost oslabit teroristické skupiny skrze opatření k omezení financování terorismu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teroristé, kteří jednájí samostatně. • Zvýšený výskyt xenofobní nesnášenlivosti a populismu v souvislosti s teroristickými útoky v zahraničí, migrační vlnou. • Útoky na měkké cíle. • Ohrožení českých občanů a objektů v zahraničí. • Financování terorismu a ostatních podpůrných aktivit. • Útok na zvlášt' ohrožené osoby a objekty. • Útok na kritickou infrastrukturu.

5.5 Doporučení k posílení odolnosti

Na základě Auditu byla vládou přijata opatření v rámci Protiteroristického balíčku a Legislativní návrhy v oblasti vnitřní bezpečnosti, který se týkat následujících oblastí:

1. *„Uchovávání údajů z telekomunikačního provozu.*
2. *Zákon o Úřadu pro zahraniční styky a informace.*
3. *Zpravodajské informace jako důkaz.*
4. *Rušení pobytu cizinci, který je na území ČR.*
5. *Utajované informace ve správním řízení.*
6. *Řízení o udělení mezinárodní ochrany na vnitřní hranici.*
7. *Akce s větším počtem osob (hromadné akce) a pravomoci policie.*
8. *Obecné zhodnocení aktuální právní úpravy v oblasti postihu terorismu a souvisejících bezpečnostních hrozeb.*
9. *Rozšíření kontrol přeshraničního převozu peněžní hotovosti“ (MV, 2016).*

Další opatření

- Posilování opatření vůči aktivnímu útočnickovi.
- Zabývat se zabezpečením měkkých cílů.
- Věnovat se hrozbě radikalizace a rekrutování – jednotlivců i muslimských komunit.
- Posilování ochrany KI, kybernetické a fyzické bezpečnosti.
- Přijetí Trestního zákona upravující problematiku terorismu.
- Zabývat se oblastí zahraničních bojovníků a paramilitárních skupin operujících na území ČR a zahraničním vlivům.
- Legislativní rozšíření pravomocí zpravodajských služeb a policie v oblasti terorismu (MV, 2016).

6 DÍLČÍ ZÁVĚR TEORETICKÉ ČÁSTI

Terorismus, který není pevně definovatelný, má přesně dané určité rysy, kterými se od ostatních násilných činů liší. Motivace tohoto fenoménu jsou rozličné a je i velké množství prostředků, kterými je uskutečňován.

Termín měkké cíle definuje místa s vysokou koncentrací osob, které jsou atraktivními cíli pro teroristické skupiny a osamocené útočníky. V globálním měřítku v současné době hrozí největší riziko ze strany střeleckých a bombových útoků. Tento druh útoků není nákladný a jejich dopad je drtivý jak na lidské zdraví a životy, tak na psychickou stránku člověka. K zabezpečení ochrany měkkých cílů existuje několik možných prostředků, přičemž je velmi důležité umět tyto prostředky správně kombinovat, aby bylo dosaženo co největší efektivity ochrany, ale nedošlo zároveň k omezení samotného účelu měkkého cíle či dokonce vytvoření cíle tvrdého. Překážkou zabezpečení může být velká finanční náročnost, která by mohla být vyřešena dotační podporou státu. Nevyužitý potenciál v oblasti měkkých cílů v ČR je využití obranyschopnosti samotného měkkého cíle. Jsou to právě občané, kteří se vždy nachází na místě útoku a jsou tak prvními, kdo je schopen na terorismus reagovat. Ať se jedná o poskytnutí první pomoci, krizovou komunikaci či eliminaci útočníka, rychlá a pohotová reakce může zmírnit celkové dopady teroristického útoku.

V ČR je oblasti terorismu a zabezpečení měkkých cílů věnováno několik strategických dokumentů, které se zabývají bojem proti terorismu, ale i samotnou prevencí a ochranou měkkých cílů. Mezi nejvýznamnější dokumenty patří Strategie ČR pro boj proti terorismu, Koncepce ochrany měkkých cílů a Metodika zabezpečení měkkých cílů, která poskytuje ucelené postupy a principy, ty se dají využít takřka na většinu měkkých cílů.

O aktuálnosti terorismu mířeného na měkké cíle vypovídají některé útoky na území ČR v podobě střeleckého útoku ve Fakultní nemocnici v Ostravě a teroristického útoku Jana Baldy na železniční spojení. Incidenty se neodehrály pouze v ČR. V roce 2020 došlo k několika teroristickým útokům v oblasti střední a západní Evropy. O dlouhodobém stavu tohoto trendu v globálním měřítku vypovídají i jiné útoky mířené na měkké cíle, při nichž bylo využito výbušnin či chemických zbraní.

K popisu aktuálních hrozeb pro ČR byl v roce 2016 vypracován Audit národní bezpečnosti, který popisoval aktuální možné hrozby a vyhodnotil jejich rizikovost pomocí SWOT analýzy.

Z výsledků vyplývá, že ohrožení měkkých cílů je reálnou hrozbou se středně vysokou rizikovostí. Impulzem pro vypracování byl i střelecký útok v Uherském Brodě.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

7 VYHODNOCENÍ HROZBY TERORISMU NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Pro vyhodnocení současné hrozby terorismu je čerpáno z Auditů národní bezpečnosti roku 2016, z výroční zprávy BIS za rok 2019 a z dat o útocích na měkké cíle, které se odehrály v posledních letech.

Při analýze hrozeb z Auditů národní bezpečnosti byla představena jako největší hrozba samostatně jednajících teroristé a zahraniční bojovníci. Z hlediska cíle útoku byly vyhodnoceny jako nejvíce ohrožené skupiny: měkké cíle, KI, zvláště ohrožené objekty a osoby, ohrožení českých občanů či objektů v zahraničí. Z hlediska nástrojů terorismu představovaly největší ohrožení zneužívání zbraní hromadného ničení, konvekčních zbraní, výbušnin a položek dvojího užití, financování terorismu a ostatní podpůrné aktivity.

Situace v ČR v oblasti terorismu zůstává od roku 2016, kdy byl zpracován Audit národní bezpečnosti, z velké části neměnná. Výjimkou byly dva incidenty: První kvalifikovaný teroristický útok Janem Baldou v roce 2017 a druhý střelecký útok v Ostravské fakultní nemocnici v roce 2019.

Aktuálně se všechny státy potýkají s pandemií Covid-19, která zasáhla celý svět. Terorismus ale neutichl a několik teroristických útoků islámsky motivovaných extrémistů se odehrálo i v roce 2020, a to přímo v Evropě. Šlo o teroristické útoky ve Francii a v Rakousku. Zasažena byla přímo Vídeň, která je nedaleko hranic s ČR. Ač jsou útoky islámských radikálů na vzestupu, z výsledku SWOT analýzy vyplývá, že riziko útoků ze strany islámských radikálů je nízké, zvláště v porovnání s jinými státy Evropy. Tuto skutečnost potvrzuje i poslední výroční zpráva BIS, která nezískala poznatky o Islámských radikálech na území ČR. Všechny tyto incidenty připomínají, že pandemie terorismus nezastavila, ale pouze dala teroristickým skupinám čas na přípravu a plánování dalších akcí.

Oproti tomu jsou hrozbou osamoceně jednajících útočníci. U osamoceně a samostatně radikalizovaných útočníků je riziko podstatně větší, což potvrzují i incidenty, které se odehrály v minulosti v ČR a výroční zpráva BIS. Tyto útoky byly vždy zaměřeny na měkké cíle a je vysoká pravděpodobnost, že pokud by se ČR stala zájmem útoku teroristické skupiny, jejím cílem by byly právě měkké cíle. Tento fakt poukazuje na to, že v současné době jsou nejvíce ohroženy měkké cíle a největší riziko hrozí od osamoceně a samostatně radikalizovaných útočníků.

Pokud by byla pro hodnocení hrozby terorismu v ČR použita škála: nízká – střední – velká, na základě výše zkoumaných informací lze v současné době hodnotit ohrožení terorismem jako **střední**.

8 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

V bakalářské práci je využita metoda dotazníkového šetření, jejímž cílem bylo zjistit znalost obyvatelstva o doporučených postupech při teroristickém útoku a pohled veřejnosti na zabezpečení měkkých cílů.

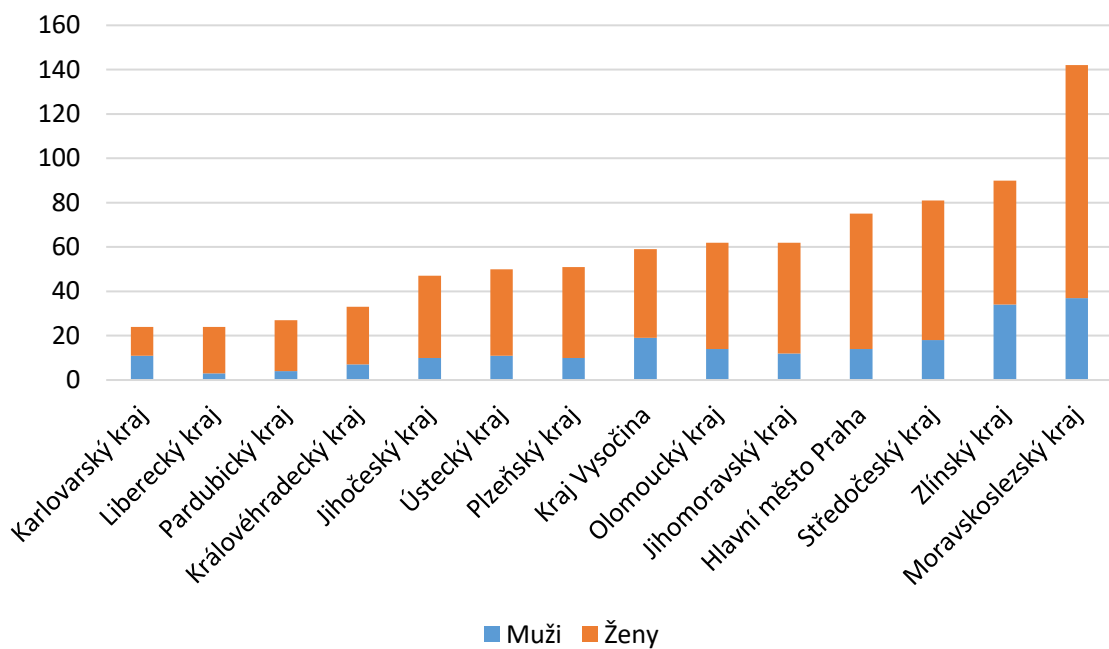
Dotazník je sestaven tak, aby bylo zjevné, zda mají respondenti povědomí o hrozbě teroristického útoku a znalosti týkající se chování v krizové situaci. Šetření se soustředilo především chování respondentů při nejpravděpodobnějších útocích, které mohou být zaměřeny na měkké cíle i to, jak lze snížit jejich dopad pomocí doporučených reakcí. Závěr dotazníku se věnoval pohledu veřejnosti na zabezpečení měkkých cílů.

Samotný dotazník obsahuje devatenáct uzavřených otázek a jednu otevřenou otázku. Obsah otázek je rozdělen do tří sekcí. Jednalo se především o získání základních informací o respondentovi, znalosti chování v situaci teroristického útoku a získání názoru na současné zabezpečení měkkých cílů.

Dotazníkové šetření probíhalo v době od 3. 3. 2021 do 20. 3. 2021 se zaměřením na všechny obyvatele bez rozdílu, protože se tato problematika se může týkat celého obyvatelstva ČR. Dotazník byl určen osobám starších osmnácti let, které mají dostatečné povědomí o daném tématu. K vytvoření dotazníku byla využita internetová platforma Surio.cz. Následovně sdílení dotazníkového šetření probíhalo pomocí komunikačních a sociálních sítí (E-mail, Facebook, Instagram). Úvod dotazníku obsahoval definici pojmu měkký cíl, aby všichni respondenti dostatečně rozuměli všem otázkám.

Demografické údaje o respondentech

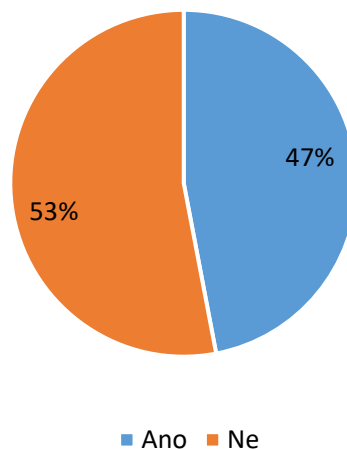
Dotazníkového šetření se zúčastnilo 827 respondentů ve věkovém rozmezí od 18-59 let. Šetření proběhlo na území celé ČR a zúčastnili se ho respondenti ze všech krajů. Největší počet respondentů byl z Moravskoslezského kraje a dotazník vyplnily především ženy. Na grafu č. 3 je uvedeno zastoupení respondentů dle pohlaví a místa jejich původu.

Graf 3: Podíl respondentů dle pohlaví a místa původu (vlastní, 2021)

Otázka č. 1 – Myslíte si, že se hrozba teroristického útoku může týkat právě vás?

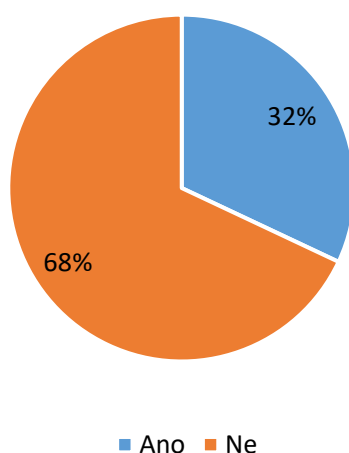
Cílem otázky je zjistit jaké procentuální zastoupení obyvatelstva vnímá riziko terorismu jako reálnou hrozbu dotýkající se jejich bezpečnosti. Dle výsledku šetření je společnost rozdělena na dva tábory. Nadpoloviční většina dotazovaných si myslí, že hrozba teroristického útoku se jich netýká, což lze hodnotit velmi negativně. Připuštění si hrozby je důležité pro další jednání – motivace k provedení cvičení, všímání si svého okolí nebo jakékoliv jiné přípravy na teroristický útok.

Graf 4: Vyhodnocení otázky č. 1 (vlastní, 2021)

Otázka č. 2 – Dokážete odhadnout, jak byste se zachovali při teroristickém útoku?

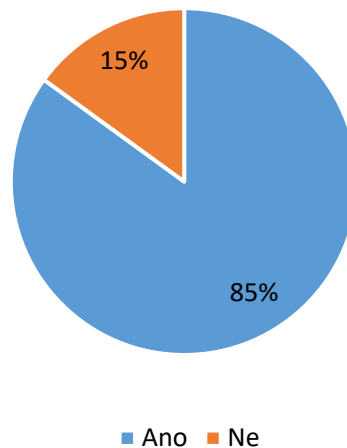
Otázka zjišťovala, zda se občané dokážou vcítit do role obětí teroristického útoku a představit si, jak vhodně reagovat v dané situaci. Celých 32 % respondentů si dokáže představit, jak by v dané situaci reagovali. Pro správnou přípravu na možnou krizovou situaci je důležité umět odhadnout své reakce. Pro lepší jednání při krizové situaci jsou prováděna cvičená, která připraví účastníky na možnou situaci.

Graf 5: Vyhodnocení otázky č. 2 (vlastní, 2021)

Otázka č. 3 – Myslíte si, že pokud byste byli proškoleni na situaci teroristického útoku, tak by se vaše šance na přežití zvýšily?

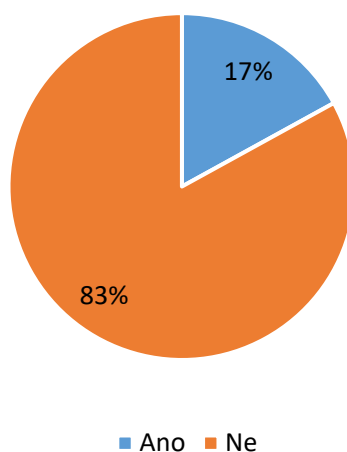
Otázka je zaměřena na postoj široká veřejnost vůči cvičení na krizové situace a zda vnímá cvičení jako přínos. Drtivá většina respondentů odpověděla, že cvičení a příprava na teroristický útok má zásadní podíl na pravděpodobnosti přežití těchto incidentů. Ze zjištěných údajů vyplývá, že si respondenti uvědomují důležitost těchto cvičení, což je velmi pozitivní. Cvičení je zásadní v přípravě na krizovou situaci, kterou mohou obyvatelé následně lépe zvládnout.

Graf 6: Vyhodnocení otázky č. 3 (vlastní, 2021)

Otázka č. 4 – Zúčastnil/a jste se někdy cvičení týkající se teroristických útoků?

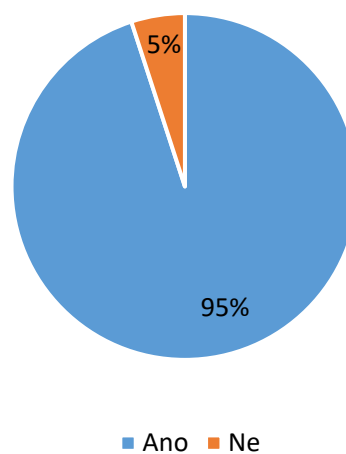
Smyslem této otázky je zjistit jaké procento populace se již setkala se cvičením týkajícím se terorismu. Pouze 17 % všech respondentů se zúčastnilo cvičení na situaci teroristického útoku. Většina dotazovaných se se cvičením nesečkala, což vypovídá o velmi slabé připravenosti obyvatelstva v této oblasti.

Graf 7: Vyhodnocení otázky č. 4 (vlastní, 2021)

Otázka č. 5 – Měla by se zvyšovat informovanost o tom, jak se zachovat při teroristickém útoku?

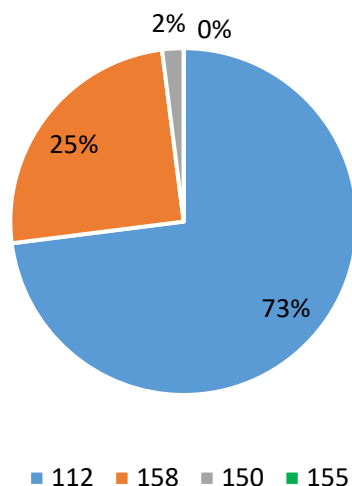
Cílem této otázky je zjistit, zda obyvatelstvo považuje za důležité zvyšovat informovanost o této problematice a zda ji přikládá význam. Na základě zjištěných dat se jeví, že respondenti mají zájem o školení či cvičení. Zjištěné údaje lze hodnotit velmi kladně, i když polovina respondentů si myslí, že zrovna oni by nemohli být terčem teroristického útoku (otázka č.1). Přesto se na zvyšování informovanosti shodne naprostá většina respondentů.

Graf 8: Vyhodnocení otázky č. 5 (vlastní, 2021)

Otázka č. 6 – Na které telefonní číslo byste v případě teroristického útoku nejdříve volali?

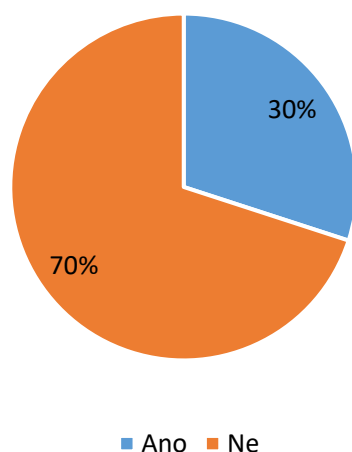
Odpovědi nabízely všechna telefonní čísla tísňového volání. Většina dotazovaných zvolila využití čísla 112, asi jedna čtvrtina zvolila možnost telefonovat Policii ČR – 158. Odpovědi vypovídaly o dobré orientaci obyvatel v tísňových číslech. Teroristický útok je vždy násilný útok a je proto potřeba volat složky policie, případně jiné složky integrovaného záchranného systému. Volba telefonního čísla 112 svědčí o výborné informovanosti respondentů. Pouze ve 2 % dotazovaných by volali záchranou zdravotní službu. Nikdo z dotazovaných nezvolil možnost Hasičského záchranného sboru.

Graf 9: Vyhodnocení otázky č. 6 (vlastní, 2021)

Otázka č. 7 – Znáte doporučené postupy „co dělat“ při střeleckém útoku?

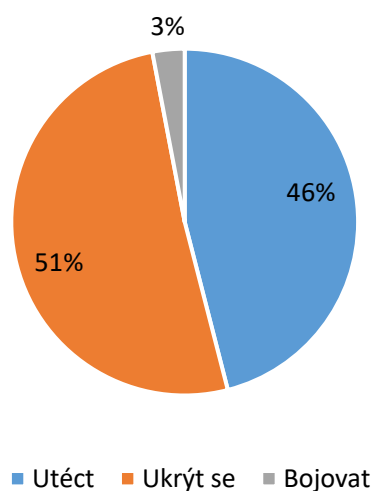
Smyslem této otázky je zodpovědět, zda obyvatelstvo ví, jak správně reagovat při střeleckém útoku. Doporučený postup Policie ČR je v následujícím pořadí: Uteč. Schovej se. Bojuj. Ze zjištěných dat vychází, že znalost doporučených postupů zvolila téměř jedna třetina dotazovaného obyvatelstva, což lze hodnotit velmi kladně. Nicméně by tato čísla mohla být vyšší vzhledem k incidentům se střeleckými útoky, které se již odehrály na území ČR.

Graf 10: Vyhodnocení otázky č. 7 (vlastní, 2021)

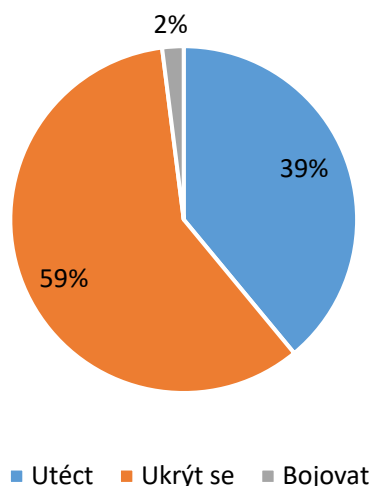
Otázka č. 8 – Nacházíte se v nákupním centru, které se stalo terčem střeleckého útoku. Jak byste nejprve postupovali?

Zjištěná data jsou čerpána od respondentů, kteří v předchozí odpovědi (otázka č.7) zvolili možnost, že ví, jak se zachovat. Cílem otázky je ověřit znalosti a zjistit, jakou variantu reakce by respondenti zvolili. Většina dotazovaných zvolila variantu skrytí se před útočníkem, což není správná doporučovaná varianta. Z tohoto zjištění lze vyvodit, že ač respondenti předchozí odpovědi zvolili možnost, že znají doporučené jednání, není tomu tak. Pouze 46 % dotazovaných by zvolilo nejvíce doporučovanou variantu útěku.

Graf 11: Vyhodnocení otázky č. 8 - respondenti, kteří znají doporučené reakce (vlastní, 2021)

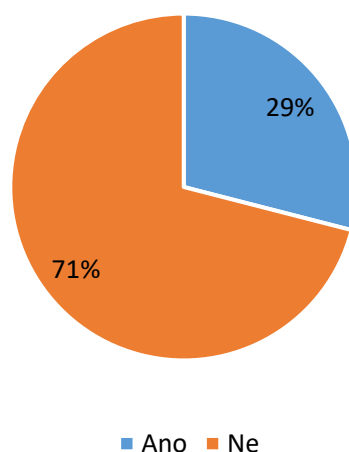
Druhý graf č.12 znázorňuje reakce osob, které zodpověděly, že neví, jak reagovat na střelecký útok. Výsledky jsou srovnatelné s respondenty, kteří zvolili možnost, že ví, jak správně reagovat. Ze získaných dat vyplývá, že respondenti, kteří nemají znalosti správného jednání by přednostně využili možnost ukrytí. Správnou variantu v podobě útěku by zvolilo pouze 39 %. Z celkového porovnání vyplývá, že připravenost obyvatelstva v oblasti střeleckých útoků je pouze zběžná. Respondenti mají jisté povědomí, ale nemají odpovídající znalosti.

Graf 12: Vyhodnocení otázky č. 8 - respondenti, kteří neznají doporučené reakce (vlastní, 2021)

Otázka č. 9 – Víte, jakým způsobem provést ochranu dýchacích cest při chemickém útoku?

Otázka zkoumala, zda obyvatelstvo zná prostředky individuální ochrany a ví, jakým způsobem je aplikovat. Ze zjištěných dat vyplývá, že většina respondentů prostředky nezná. Pouze méně než jedna třetina zvolila možnost, že ví, jak provést ochranu dýchacích cest. Tyto znalosti jsou důležité pro případ chemického útoku, který může zasáhnout vysoký počet obyvatelstva a je důležité vědět, jak se vhodně bránit.

Graf 13: Vyhodnocení otázky č. 9 (vlastní, 2021)

Otázka 10. – Jakým způsobem byste provedli ochranu dýchacích cest?

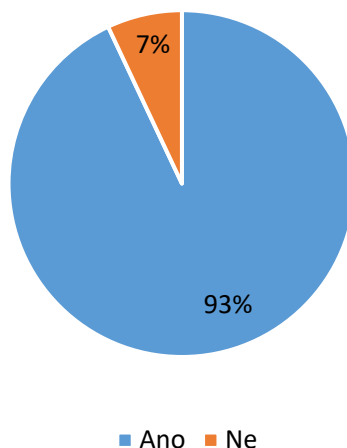
Smyslem otázky je ověřit znalost provedení ochrany dýchacích cest a byla určena pouze respondentům, kteří v předchozí otázce č. 9 zvolili možnost ano. Odpovědi se velmi často opakovaly, více než 75 % dotazovaných by správně využilo prostředky improvizované ochrany, 13 % dotazovaných při této otázce se zdrželo odpovědi. V porovnání se znalostmi reakcí na střelecké útoky lze konstatovat, že většina dotazovaných skutečně zná prostředky improvizované ochrany.

Graf 14: Vyhodnocení otázky č. 10 (vlastní, 2021)

Otázka č. 11. – Znáte základy první pomoci?

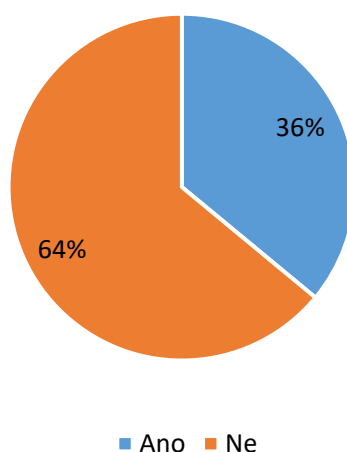
Tato otázka se zaměřila na zjištění znalostí o první pomoci. Tyto znalosti jsou zásadní při záchraně lidského života a zdraví. Ze zjištěných dat v této oblasti vychází velmi pozitivní výsledky. Přes 90 % dotazovaných označilo odpověď, že zná základy první pomoci. Je možné, že výsledky jsou dosaženy dostatečnou edukací obyvatelstva v rámci výuky ve školách, kurzu první pomoci v rámci zaměstnání, autoškolách apod.

Graf 15: Vyhodnocení otázky č. 11 (vlastní, 2021)

Otázka č. 12 – Všímáte si více svého okolí po střeleckých útocích ve Fakultní nemocnici v Ostravě a střelbě v Uhersko-Brodské restauraci?

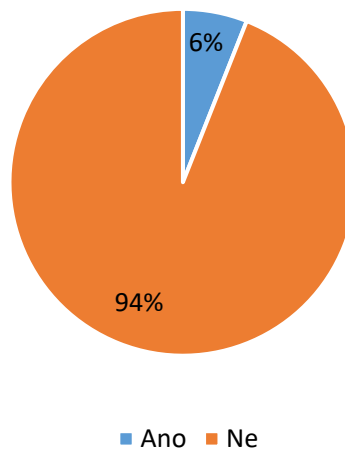
Otázka zkoumala vliv předešlých incidentů na pozornost občanů vůči svému okolí. Všímání si svého okolí může být důležitým faktorem při odhalení útočníka či podezřelého předmětu. Většina respondentů zvolila možnost, že nevnímá více obezřetněji své okolí. Více než jedna třetina dotazovaných zvolila možnost, že si více všimá svého okolí, což lze hodnotit kladně.

Graf 16: Vyhodnocení otázky č. 12 (vlastní, 2021)

Otázka č. 13 - Omezujete svůj pobyt na veřejných místech s vyšším počtem osob po střeleckých útocích ve Fakultní nemocnici v Ostravě a střelbě v Uhersko – Brodské restauraci?

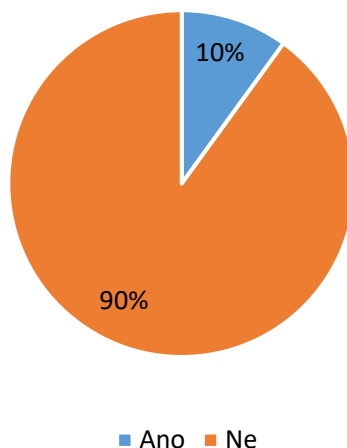
Smyslem otázky je zjistit, zda tragické události, které se odehrály na území ČR vzbudily opatrnost či strach z pobytu v oblastech s výskytem většího počtu lidí. Ze zjištěných dat vyplývá, že tyto incidenty neměly podstatný vliv na pohyb obyvatel v prostředí s vysokým počtem osob a neovlivnily negativně psychiku obyvatelstva.

Graf 17: Vyhodnocení otázky č. 13 (vlastní, 2021)

Otázka č. 14 – Jsou podle vás měkké cíle dostatečně zabezpečené proti teroristickým útokům?

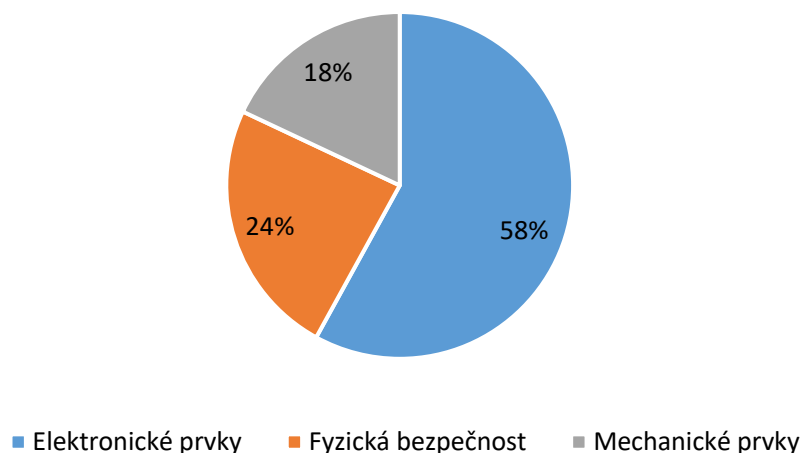
Tato otázka zjišťovala názor obyvatelstva na úroveň zabezpečení měkkých cílů. Respondenti vnímají nedostatečnost zabezpečení míst s vysokou koncentrací osob. Celkově lze tuto skutečnost hodnotit negativně. Pro potencionálního útočníka může být odrazující fakt, že daná oblast je střežena kamerami, detektory kovu či ostrahou. Pokud nejsou měkké cíle takto zabezpečeny, může být tento stav pro osamělé útočníky iniciátorem a motivací.

Graf 18: Vyhodnocení otázky č. 14 (vlastní, 2021)

Otázka č. 15 – Které zabezpečení má dle vašeho názoru největší vliv na bezpečnost měkkých cílů?

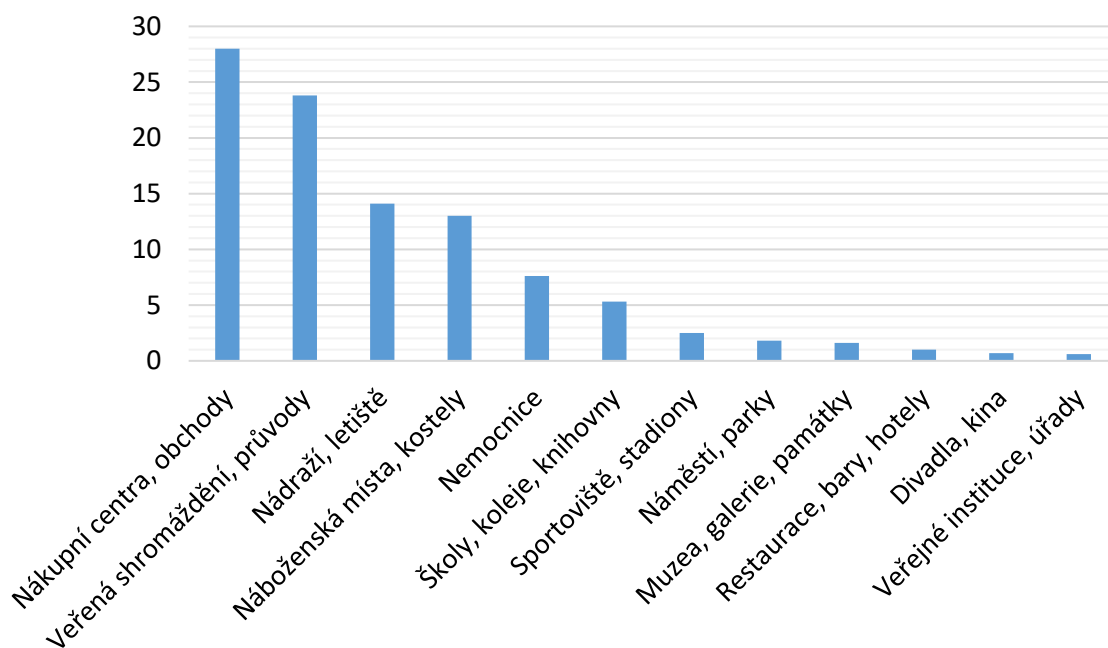
Možnosti zabezpečení měkkých cílů jsou rozděleny na elektronické prvky – kamerové systémy, detektory kovu a rentgeny, fyzickou bezpečnost – ostraha, policie a mechanické prvky – bezpečnostní okna, dveře, turnikety. Dle získaných dat lze dojít k závěru, že respondenti přikládají největší význam elektronickým prvkům, které mohou mít i psychologický dopad na odstrašení útočníka. Asi jedna čtvrtina dotazovaných preferuje fyzickou ochranu, která dokáže eliminovat útočníka. Zbýlá část dotazovaných zvolila mechanickou ochranu, která útočníkovi zabrání ve vstupu do objektu.

Graf 19: Vyhodnocení otázky č. 15 (vlastní, 2021)

Otázka č. 16 – Která oblast měkkých cílů je dle vašeho názoru nejvíce ohrožená?

Cílem otázky je zjistit, které z měkkých cílů jsou z pohledu veřejnosti nejvíce ohroženy. Z dat vyplývá, že respondenti považují za nejvíce ohrožená místa nákupní centra, obchody, veřejná shromáždění a průvody. Dotázaní se nejvíce obávají útoku právě v těchto místech zřejmě kvůli velké kumulaci osob.

Graf 20: Vyhodnocení otázky č. 16 (vlastní, 2021).

8.1 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Vyhodnocení dotazníkového šetření je rozděleno na dvě části. V první části je vyhodnocena připravenost obyvatel ČR na možný teroristický útok a poté je vyhodnocena připravenost za celou ČR i dle jednotlivých krajů. V druhé části je vyhodnoceno zabezpečení měkkých cílů v ČR z pohledu veřejnosti.

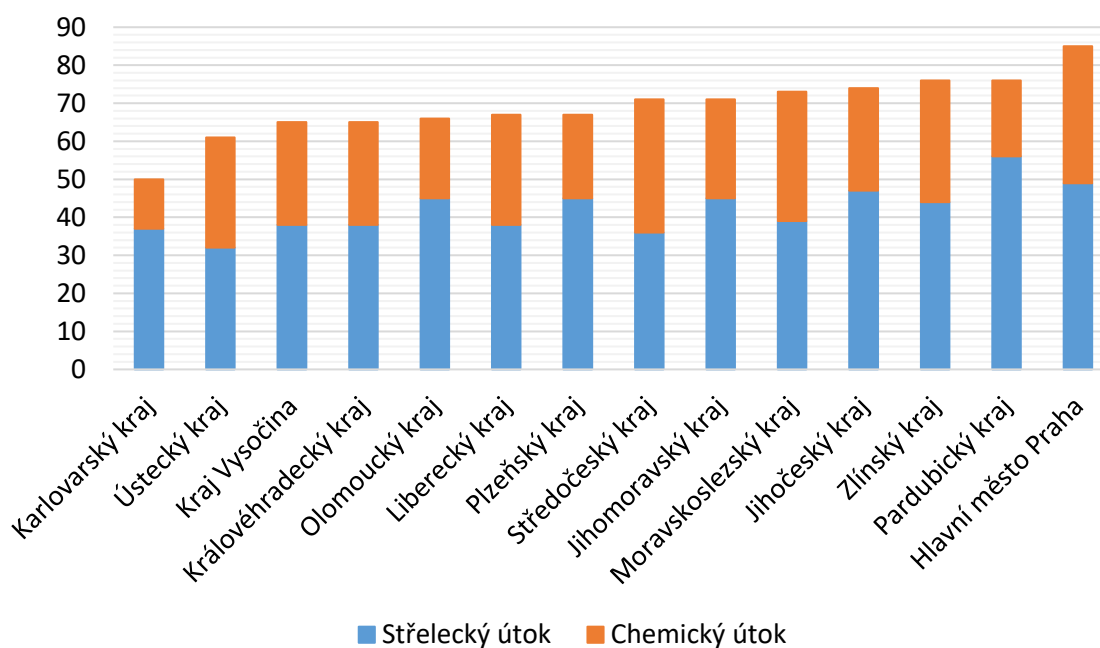
Vyhodnocení připravenosti obyvatelstva

Ke komplexnímu vyhodnocení připravenosti obyvatelstva na případný teroristický útok posloužila první část dotazníku. Ze získaných dat lze vyhodnotit, že obyvatelstvo si hrozbu teroristického útoku uvědomuje. Polovina dotazovaných se teroristického útoku přímo obává. Občané ví, že je důležité umět reagovat. Pozitivním zjištěním je, že obyvatelstvo přikládá velký význam cvičením a uvědomuje si důležitost edukace v této oblasti.

Za velmi kladné lze považovat znalost první pomoci a využívání správných tísňových linek v dané situaci. Dopady střeleckých útoků na území ČR neměly na obyvatelstvo zásadní dopad, kladně lze hodnotit zvýšenou obezřetnost jedné třetiny obyvatelstva. Za nejvýznamnější poznatek lze označit zjištění, že pouze necelá jedna třetina dotazovaných absolvovala cvičení týkající se terorismu, i proto jsou zkušenosti občanů v oblasti hrozby terorismu na slabé úrovni. Velká část dotazovaných má částečně zkreslené představy o doporučených opatřeních, zejména při střeleckém útoku. Nezná správné doporučené pořadí reakcí doporučených PČR. Rovněž jedna třetina respondentů nezná prostředky individuální ochrany.

Pokud by byla pro hodnocení připravenosti obyvatelstva použita škála: nízká – střední – velká, v celkovém hodnocení lze označit připravenost obyvatelstva ČR na teroristický útok jako **nízkou**.

K vyhodnocení připravenosti obyvatelstva dle krajů bylo využito odpovědí z otázek týkající se střeleckého a chemického útoku. Na grafu č. 21 je znázorněno procentuální zastoupení respondentů, kteří by intuitivně zvolili správný postup dle doporučená PČR a současně jsou zde zahrnuti respondenti se znalostí prostředků improvizované ochrany. Na základě těchto dvou údajů je vyhodnocena připravenost dle krajů v ČR, kde dosahuje nejlepších výsledků hlavní město Praha a nejhorších Karlovarský kraj.

Graf 21: Připravenost obyvatelstva dle krajů ČR (vlastní, 2021)

Vyhodnocení zabezpečení měkkých cílů

V rámci dotazníkového šetření jsou věnovány tři otázky měkkým cílům, zejména na vnímání zabezpečení měkkých cílů ze strany veřejnosti.

Z pohledu veřejnosti jsou měkké cíle ohroženy hlavně v nákupních centrech nebo na veřejných shromážděních. Tyto výsledky jsou opodstatněné, protože právě v těchto místech může útočník zasáhnout nejvíc osob. Nejvýznamnějším prvkem bezpečnosti jsou z pohledu obyvatelstva prvky elektronické, s kterými se lidé mohou setkat v podobě bezpečnostních kamer, rentgenů na letištích nebo bezpečnostních rámů u veřejných institucí. Význam těchto prvků je především preventivní, ale působí i psychologicky, pro útočníka mohou mít odstrašující efekt. Mnohem zásadnější význam mají prvky fyzické bezpečnosti, které dokážou útok řešit a útočníka eliminovat.

Pokud by byla pro hodnocení zabezpečení měkkých cílů použita škála: nízká – střední – velká, v celkovém hodnocení lze označit zabezpečení měkkých cílů při teroristickém útoku jako **nízkou**.

9 STRUKTUROVANÝ ROZHOVOR

V rámci praktické části bakalářské práce proběhl řízený rozhovor s odborníkem z oblasti bezpečnosti. Zvoleným odborníkem byl plk. Mgr. Karel Hrudík, který vede oddělení odborné bezpečnostní přípravy na Střední policejní škole a Vyšší policejní škole Ministerstva vnitra v Holešově. Pan plk. Mgr. Karel Hrudík, slouží více než pětadvacet let u PČR a má zkušenosti se cvičením policistů i vůči zásahu proti teroristickému útoku.

Otázka č. 1 – Je možné odhadnout, jak bude člověk reagovat při teroristickém útoku?

„Většinou to nelze zcela odhadnout, protože jde o situaci ohrožení života. Záleží na povaze člověka a ostatních okolnostech. Někdy i vycvičený člověk nedokáže správně zareagovat a zpanikaří. Naopak i netrénovaný jedinec dokáže zachovat chladnou hlavu a jeho reakce budou racionální. Teroristických útoků je celá škála, a ne u všech se dá adekvátně reagovat.“

Otázka č. 2 – Pro střelecký útok jsou stanovena doporučení: Uteč – Schovej se – Bojuj. Je zásadní jejich pořadí?

„V případě střeleckých a bombových útoků je varianta útěku nejlepším řešením, a to i v rámci fyzického napadení. Pak následuje varianta schovat se, pokud vidím útočníka a není možné utéct. A pokud není možné se schovat, tak je důležité bojovat. Je tedy důležité se rozhodovat podle konkrétní situace. Pokud existuje možnost útěku, tak by se měla vždy využít. Jsou známy případy, kdy při útěku zemřelo více lidí ušlapáním než na následky samotného teroristického útoku. Staly se i případy, kdy aktivní střelec vyprovokoval pohyb osob a v místě největší koncentrace osob čekal a střílel. V tomto případě je varianta útěku horší než se schovat. Záleží na tom, zda má terorista za cíl zastřelit konkrétní osobu, poté ohrožený nemá moc šancí na záchranu života. Pokud jde útočnickovi o napadení nahodilých osob či o způsobení paniky, pravděpodobnost přežití je větší.“

Otázka č.3 – Vědí občané ČR, jak vhodně reagovat?

„Pochybuji. Lidé dnes nemají přehled o bezpečnostní problematice. A pokud se jich zeptáte, tak vám na základě zdravého rozumu odpoví a někdy je to i správně. Já bych to přirovnal k pandemii Covid-19, která je v současné době aktuální.“

„Každý je dneska v této oblasti dostatečně informovaný. Pokud bychom byli svědky několika teroristických útoků, tak se tím média budou plně zabývat a také lidé by se sami zajímali o tuto problematiku a ani by nebylo potřeba je nějak školit. Takže neznalost reakcí vypovídá spíše o současné situaci tím, že není terorismus našťestí aktuální pro ČR.“

Otázka č. 4 – Může cvičení pomoci člověku před teroristickým útokem?

„Ano. Do jisté míry to může být přínosné a je dobré mít určité bezpečnostní povědomí, ale není možné cvičit celou populaci. Důležité je proškolit např. příslušníky bezpečnostních agentur, kteří pracují v obchodních centrech, nádraží a podobně. To, co se v běžném životě nepoužívá, neumíme využít v krizové situaci. Většina občanů ČR má pocit, že jsou neohroženi a jsou v bezpečí. Naproti tomu v Izraeli jsou lidé ohroženi každý den. Pokud by tedy dostali jakékoliv instrukce, většina z nich je bude dodržovat, protože tam se denně bojuje a takováto situace v ČR není.“

Otázka č. 5 – Co se dá dělat pro zvýšení připravenosti?

„Je mnoho možností, ale nejefektivnější by bylo zařazení přípravy v nějaké podobě do škol, např. v rámci občanské nauky tak jako to bylo za minulého režimu v branné výchově. Tehdy to většina lidí znala. Důležité je mládež orientovat na znalost informací, dnešní mladí lidé jsou zvyklí, že všechny potřebné znalosti lze vyhledat. V případě ohrožení života čas na tohle není, ať jde o dopravní nehodu, požár nebo teroristický útok.“

Otázka č.6 – Je možné využít obranyschopnosti samotného měkkého cíle?

„Možné to je, zejména v případě, kdy je konkrétní skupina osob na tuto situaci vyškolená. Ale ve smíšeném nahodilém kolektivu osob a v nečekané situaci se každý pravděpodobně bude obávat o svůj život a nezareaguje, takže v praxi to nevidím jako příliš využitelné.“

Otázka č. 7 – Do jaké míry je důležité zabezpečovat měkké cíle?

„Je to složitá otázka. Zabezpečení je nutné, ale záleží na jeho přiměřenosti, abychom např. kvůli jednomu možnému teroristovi neomezovali svobodu dalších tisíců lidí. Pokud budeme přehnaně zabezpečovat např. obchodní centra bezpečnostními rámy, budeme svým způsobem ustupovat z vlastní svobody.“

„A myslím si, že pokud se útočník rozhodne pro spáchání teroristického útoku, tak se dostane kamkoliv. Takže je dost možné, že i tvrdá opatření nebudou pro něj dostatečnou překážkou, takže je to opravdu individuální. Stoprocentní zajištění ochrany měkkých cílů není vždy zcela možné, každopádně každá snaha v tomhle ohledu je dobrý počin.“

Otázka č. 8. Co je nejdůležitější při zabezpečování měkkých cílů?

„Dá se říct, že nejdůležitější je vyhodnotit nejpravděpodobnější hrozby pro daný měkký cíl. Stanovovat opatření na útok, který nelze specifikovat ať už jde o útok zbraní, bombou, chemikálií nebo dopravním prostředkem je velmi složité. Každou instituci, firmu ohrožuje z potencionálních rizik něco jiného. Nejjednodušší je vyhodnotit nejpravděpodobnější možnou hrozbu v určité denní dobu a k tomu adekvátně stanovit konkrétní opatření.“

Otázka č. 9 – Jaká z forem terorismu hrozí v současnosti v ČR?

„Nejrizikovější je v současné době asi střelecký útok ze strany aktivních útočníků. I vzhledem k dostupnosti zbraní a minulým útokům.“

Otázka č. 10 – Je možné očekávat výskyt teroristického útoku v rámci ČR, podobně jako v Rakousku?

„Ono se to tak říká, že se ta pomyslná hranice útoků blíží k ČR. Začalo to ve Spojených státech, pak Anglie, Německo, Rakousko. V této oblasti bych se nesoustředil ani tak na vzdálenost, jak spíše na zahraniční politiku ČR, chování politiků a dalších osob jako jsou novináři, jak tomu bylo například ve Francii a podobně. Dokud bude ČR neutrální v této oblasti, tak to nebude pro Islámské radikály nějak rozhodující a s největší pravděpodobností nebudou mít potřebu v rámci ČR útočit. Dokud je nebudeme nikterak provokovat, nemělo by se nic stát, tohle je rozhodující.“

Otázka č.11 Co je důležitější? Správné znalosti a reakce, jak reagovat při napadení nebo samotné zabezpečení měkkých cílů?

„Pro samotnou záchranu života v dané situaci útoku je důležitější znalost a reakce obyvatelstva, protože není možné, aby tam byly bezpečnostní a záchranné složky v daný okamžik.“

„Oproti tomu, pokud bychom řešili situaci, kdy nejsme přímo ohroženi a chceme někoho chránit, tak se dá říct, že je důležitější vytváření opatření a podmínek tak, aby nedošlo k samotnému útoku.“

10 NÁVRHY NA OPATŘENÍ

Ze zjištěných dat z dotazníkového šetření, které poukazují na nízkou připravenost obyvatelstva a zabezpečení měkkých cílů, jsou v následující kapitole vypracovány návrhy na preventivní opatření týkající se hrozby terorismu. Tyto návrhy na opatření jsou uvedeny ve dvou rovinách, které spolu úzce souvisí. První se zabývá rolí občana a zvyšováním jeho informovanosti a bezpečnostního povědomí. Druhá rovina je zaměřena na zvyšování zabezpečení měkkých cílů s pomocí prvků ochrany.

10.1 Návrhy na zvýšení připravenosti obyvatelstva

Žádné zabezpečení není nikdy maximálně efektivní. Proto je důležité nestavět pouze na zabezpečení měkkých cílů, ale i na bezpečnostní edukaci obyvatelstva, které by v případě útoku vhodně zareagovalo a snížilo tak negativní dopady útoku.

1. Přednášky a besedy

Pomocí přednášek a besed je důležité budovat bezpečnostní povědomí a informovat obyvatelstvo o hrozbě terorismu a správném jednání při těchto incidentech na teoretické úrovni. Přednášky v současné době pořádá PČR nebo bezpečnostní firmy. Přednášky by měli v rámci jednotlivých obcí pořádat i proškolení zaměstnanci úřadů a směřovat je na školy, domovy seniorů a firmy v dané oblasti.

2. Praktická cvičení

Policie ČR pravidelně provádí praktická cvičení v oblasti aktivních střelců. Je zásadní v těchto cvičeních pokračovat a soustředit se na ně i nadále. Z dotazníkového šetření vyplývá, že se s těmito cvičeními nesešlo dosud dostatečné množství osob, proto je vhodné zapojovat do těchto cvičení školy, nemocnice, domovy seniorů a veřejné instituce. Pro soukromý sektor lze využít několik agentur, které v ČR poskytují pomoc při zabezpečení měkkých cílů a školení zaměstnanců. Školení provádějí profesionálové, kteří simulují improvizovaný teroristický útok a nacvičí se zaměstnanci, jak se chovat při teroristickému útoku. Pomocí těchto cvičení jsou občané seznámeni s nejlepšími řešeními možné situace, případně se naučí, jakým způsobem se lze bránit viz. obrázek č. 1.

Obrázek 1: Ukázka ze cvičení proti teroristickému útoku (thortac.com, 2016)

3. Zapojení bezpečnostní výuky do škol

Ke zvýšení bezpečnostního povědomí obyvatel je přínosné zapojení témat týkajících se ochrany obyvatelstva, krizové komunikace a první pomoci v rámci výuky na středních a základních školách. Probíraná problematika by měla být řešena v rámci občanské nauky apod.

4. Zapojení obyvatelstva do cvičení složek Integrovaného záchranného systému (IZS)

Pro občany je velmi obohacující být při cvičení složek IZS, které cvičí např. chemický útok v metru. Vyzkouší si, jak možný útok probíhá a pokud by se někdy stali obětí tohoto útoku, budou vědět, jak reagovat a postupovat.

5. Školení určených pracovníků

V rámci zvyšování kvalifikace je efektivní školit určené zaměstnance škol, úřadů či firem na školení pořádanými PČR, které je vybaví znalostmi v oblasti jednání při teroristických útocích a základů sebeobrany. Nabyté znalosti by následně byly aplikovány na studenty či spolupracovníky v rámci škol, firem či veřejných institucí. Zároveň se tito proškolení zaměstnanci budou podílet na zabezpečení měkkých cílů nebo objektu, ve kterém vykonávají zaměstnání.

Funkci mohou zastávat např. pedagogové tělovýchovy na školách, určení zaměstnanci obce nebo příslušníci sboru dobrovolných hasičů, zaměstnanci technického zabezpečení v nemocnicích a krizoví manažeři ve firmách apod.

6. Mobilní aplikace

Bezpečnostní povědomí může zvyšovat mobilní aplikace vytvořena v rámci resortu Ministerstva vnitra pro včasné varování obyvatelstva v případě teroristického útoku. Tato aplikace by rovněž mohla obsahovat doporučené postupy, jak v dané situaci reagovat.

7. Webové stránky

Dalším prvkem v prevenci je vytvoření internetových stránek s problematikou terorismu. Stránky by se soustředily na možné formy terorismu a doporučené reakce tak, aby obyvatelstvo mělo přehled o možném riziku. Zároveň by stránky poskytovaly přehled nejčastějších možných útoků v rámci ČR.

8. Televizní spoty

Z tvorby PČR je na internetu vytvořeno instruktážní video na reakci při útoku aktivního střelce, které může být dále šířeno pomocí veřejnoprávní televize. Dále by mohly být vytvořeny a vysílány i další instruktážní videa na téma chemický útok, bombový útok a další.

10. Informační kampaň na sociálních sítích

K zvýšení všeobecného bezpečnostního povědomí mohou sloužit i vytvořené instruktážní obrázky nebo videa, která mohou být šířena pomocí sociálních platforem – Facebook, Instagram, TikTok. Uvedené platformy mají největší dosah na širokou veřejnost a mohly by oslovit co největší počet obyvatel.

11. Instruktážní letáčky

Pro zvýšení informovanosti obyvatel jsou v rámci této bakalářské práce vytvořeny vlastní instruktážní letáčky s pokyny, jak reagovat na teroristický útok. Materiály byly vytvořeny pomocí internetové platformy Canva.com pro vytváření grafiky, dokumentů a plakátů. K vytvoření materiálů bylo využito i obrázků z obrázkových bank, na které se nevztahují autorská práva. Materiály jsou zaměřeny na střelecký a chemický útok a jejich umístění by bylo v městské hromadné dopravě, metru, nemocničních čekárnách, na nástěnkách škol či vystaveny na zastávkách hromadné dopravy nebo obchodních center, kde by mohly zvyšovat povědomí o prevenci.

10.2 Návrhy na zabezpečení měkkých cílů

Při zabezpečování měkkých cílů je vždy důležité přistupovat k objektu individuálně a aplikovat zabezpečení v adekvátní míře. Mnohdy je nevýhodou zabezpečení velká finanční náročnost, proto jsou uvedena opatření řazena od nejméně finančně nákladných.

1. Analýza hrozeb měkkého cíle

Mezi finančně nenáročnými prostředky k zabezpečení měkkých cílů patří tvorba bezpečnostních analýz na daný objekt a vyhodnocení možného rizika, na základě kterého se dají vytvářet další opatření. Na základě této analýzy se dá vyhodnotit nejpravděpodobnější hrozba pro daný cíl.

2. Školení a cvičení personálu

K lepší reakci na možný útok je důležité pravidelné školení a cvičení zaměstnanců v rámci vhodných reakcí při krizových situacích. Všímání si svého okolí a vyhodnocování podezřelého chování jednotlivců může být důležitým prvkem při odhalení útočníka.

3. Školení bezpečnostního personálu

V zájmu vyšší bezpečnosti je zásadní všechny bezpečnostní pracovníky proškolenat na vhodné reakce při teroristickém útoku, krizovou komunikaci a první pomoc. V rámci školení je vhodné zařazení i kurzů sebeobrany, použití prostředku sebeobrany apod.

4. Detekce podezřelého chování

Významným prvkem v předvídání reakcí útočníka je identifikace hrozby a analýza rizikového chování. Školení bezpečnostního personálu v oblasti psychologie může pomoci personálu odhadnout útok potenciálního útočníka a předejít tak incidentu.

5. Právní uložení využívání dokumentů k zabezpečení měkkých cílů

Ministerstvo vnitra vydalo několik materiálů pro zabezpečení měkkých cílů. I když je většina měkkých cílů v soukromých rukou, je pro bezpečnost důležité, aby co nejvíce objektů využívalo těchto materiálů. Možným řešením je legislativní uložení povinnosti využití metodiky pro zabezpečení měkkých cílů, zejména pro školy, nemocnice a další veřejné instituce, ve kterých se nachází vysoký počet osob.

6. Odborný dohled Ministerstva vnitra

V rámci resortu Ministerstva vnitra by určení proškolení pracovníci navštěvovali vybrané měkké cíle a spolu se zřizovateli se spolupodíleli na vytvoření bezpečnostních opatření pro daný cíl. Také by v rámci zabezpečení kontrolovali jejich odolnost a míru zabezpečení.

7. Připravenost obyvatelstva

Samotná připravenost obyvatelstva může sloužit jako zabezpečení měkkých cílů tam, kde nemohou být zavedena dostatečná bezpečnostní opatření, např. na náměstích, v parcích, v průvodech a všude tam, kde není možné zamezit kumulaci osob. Na této připravenosti by měli mít zájem majitelé uvedených míst (kraje a obce).

8. Viditelné zabezpečení a atrapy

Dobře viditelné zabezpečení v podobě dostatečného množství bezpečnostních kamer anebo zaměstnanci bezpečnostních služeb mohou odradit a odstrašit potencionálního útočníka. Méně finančně nákladnou variantou je využití atrapy bezpečnostních kamer a bezpečnostních systémů.

9. Dostatečné zabezpečení mechanickými prvky

I sebevětší počet bezpečnostních kamer a bezpečnostních ráků nebude efektivní, pokud bude možné dostat se k měkkému cíli jinou cestou než přístupovou, která může být kontrolována. Je proto důležité klást důraz na zabezpečení všech možných vstupů, oken a přístupových cest, které nejsou určeny pro vstup veřejnosti.

10. Dostatečné materiální zabezpečení bezpečnostního personálu

V rámci bezpečnostního personálu je důležité provádět pravidelná bezpečnostní školení a vybavit personál odpovídajícími prostředky k zastavení útočníka. Mnoho bezpečnostních zaměstnanců, např. v obchodních centrech, nemůže být vybaveno střelnou zbraní, proto je důležité zabezpečit jejich vybavení na úrovni prostředků sebeobrany typu pepřových sprejů apod. které by měly mít dostatečný zastavovací účinek.

11. Využití bezpečnostních software

Po celém světě jsou využívány různé software pro odhalení možných teroristů na základě vyhodnocení identity osob nebo rizikového chování. Důležitým aspektem je využití bezpečnostního personálu při možné chybovosti programu. Nevýhodou je vysoká pořizovací cena.

ZÁVĚR

Celková problematika ochrany měkkých cílů je úzce spjata i se samotnou připraveností občanů na teroristický útok. Čím vyšší tato připravenost bude, tím nižší budou dopady a negativní účinky teroristických útoků. Bezpečnost ve světě se neustále mění a do jisté míry je bezpečnost prostředí založena na samotných občanech, kteří mohou být na místě útoku první a můžou se zasloužit o záchranu svých spoluobčanů.

Výsledky dotazníkového šetření dokazují, že připravenost obyvatelstva je na nízké úrovni. Pouze malá část obyvatelstva se setkala s cvičením týkajícím se teroristického útoku. Reakce na zkoumané formy terorismu – střelecký a chemický útok většina obyvatelstva nezná a pokud ano, ne na dostatečné úrovni. Jedním z pozitivních zjištění tohoto šetření je dobrá úroveň znalosti první pomoci a tísňových linek u respondentů. Příčina nepřipravenosti obyvatelstva je do jisté míry dána neaktuálností terorismu v rámci České republiky. Občané dosud nebyli zasaženi typickým teroristickým útokem, který by je donutil zabývat se touto problematikou. Tuto skutečnost potvrzuje i řízený rozhovor s odborníkem z oblasti bezpečnosti. Rozhovor také poukazuje na důležitost znalostí obyvatelstva v krizových situacích.

Zabezpečení měkkých cílů je z pohledu veřejnosti rovněž nedostatečné. Pokud veřejnost vnímá měkké cíle jako nedostatečně zabezpečené, stejně je budou vnímat i potenciální osamělí útočníci. Tento fakt by mohl být do budoucna velmi atraktivní pro teroristické skupiny. Pokud by vzrostla frekvence teroristických útoků, je možné očekávat, že i zvyšování zabezpečení měkkých cílů se bude věnovat vyšší pozornost. Je tedy nutné se touto problematikou do budoucna zabývat.

Ke zvýšení kvality zkoumaných oblastí jsou vytvořeny návrhy, které by svým účinkem snížily riziko terorismu. V oblasti připravenosti obyvatelstva jde zejména o bezpečnostní edukaci, se kterou by se setkávala veřejnost v každodenním životě. U zabezpečení měkkých cílů závisí bezpečnost z velké části na jejich majitelích a správcích. Prostředků nízkonákladového zabezpečení je mnoho, jde tedy pouze o dostatečné motivování majitelů a správců zabezpečovat objekty a místa. Teroristických útoků je velká škála a nelze vždy být maximálně připraven na všechny formy útoku při zachování původního významu měkkého cíle. Lze však být připraven na nejpravděpodobnější scénáře útoku a pokusit se udělat maximum pro snížení ztrát na životech.

K vyhodnocení hrozby terorismu v České republice je provedena analýza, z které vyplývá, že hrozba terorismu je vyhodnocena jako střední, ač trend terorismu ve světě stoupá. Nejvíce ohroženy jsou v současné době měkké cíle ze strany osaměle jednajících útočníků. Tyto výsledky potvrzuje i řízený rozhovor s odborníkem z oblasti bezpečnosti.

Přínosem práce je vytvoření uceleného teoretického pohledu na problematiku terorismu a měkkých cílů. Dále analyzování současné hrozby terorismu na území České republiky a vyhodnocení aktuální připravenosti obyvatelstva České republiky na teroristický útok. Z praktického hlediska jsou to i opatření a materiály, které mohou být aplikovány při prevenci terorismu a záchraně lidských životů. Závěrem lze konstatovat, že cíle bakalářské práce jsou naplněny.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] ANNEX OF STATISTICAL INFORMATION, 2019. *Annex of Statistical Information* [online]. Washington, D.C.: Global Terrorism Trends and Analysis Center [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://dsgonline.com/GTTAC/2019/DOSCTStatisticalAnnex2018.pdf>
- [2] BBC, 2020. France teacher attack: Suspect 'asked pupils to point Samuel Paty out'. *BBC News* [online]. [cit. 2021-04-06]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-54581827>
- [3] BIS, 2020. *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2019* [online]. Praha [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/public/site/bis.cz/content/vyrocní-zpravy/2019-vz-cz.pdf>
- [4] BIS, 2021. Terorismus. *Bezpečnostní informační služba* [online]. [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/terorismus/>
- [5] CNN, 2021. Boston Marathon Terror Attack Fast Facts. *CNN* [online]. [cit. 2021-04-07]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2013/06/03/us/boston-marathon-terror-attack-fast-facts/index.html>
- [6] CUESTA, A. et al., 2019. A new approach to protect soft-targets from terrorist attacks. *Safety Science* [online]. **120**, 877-885 [cit. 2021-01-22]. ISSN 09257535. Dostupné z: doi:10.1016/j.ssci.2019.08.019
- [7] ČT24, 2020. Střelec z ostravské nemocnice si vybral čekárnu s největším počtem lidí. Plánoval „rozšířenou sebevraždu“. In: *ČT24 Česká televize* [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3169638-strelec-z-ostravske-nemocnice-si-vybral-cekarnu-s-nejvetsim-poctem-lidi-policie>
- [8] SECURITY MAGAZIN, 2016. Elitní český policista: "Občan má právo se při útoku bránit i legálně drženou střelnou zbraní. Nemůžeme být všude". In: *Security Magazin* [online]. [cit. 2021-04-07]. Dostupné z: <https://www.securitymagazin.cz/security/elitni-cesky-policista-obcan-ma-pravo-se-pri-utoku-branit-i-legalne-drzenou-strelnou-zbrani-nemuzeme-byt-vsude-1404051165.html>

- [9] FAGEL, Michael J. a Jennifer L. HESTERMAN, ed., 2017. *Soft targets and crisis management: what emergency planners and security professionals need to know*. Boca Raton: CRC Press, Taylor & Francis Group, 1 online zdroj (xxviii, 495 stran). Dostupné z: doi:9781315451091
- [10] FILIPEC, Ondřej, 2017. *Fenomén terorismus: česká perspektiva*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 256 s. Monografie. ISBN 9788024450407.
- [11] BBC, 2020. France attack: Three killed in 'Islamist terrorist' stabbings, In: *BBC* [online]. [cit. 2021-01-30]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-54729957>
- [12] BBC, 2020. France attack: What we know about the stabbings in Nice, In: *BBC* [online]. [cit. 2021-04-06]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-54736277>
- [13] GLÜCK, Dalibor, 2016. Střelba v Uherském Brodě: Zabiják si nechal poslední kulku pro sebe. In: *ČT 24 Česká televize* [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1704445-strelba-v-uherskem-brode-zabijak-si-nechal-posledni-kulku-pro-sebe>
- [14] JANOŠEC, Josef, 2010. *O terorismu: pro pracovníky bezpečnostního systému*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 108 s. SPBI Spektrum. Červená řada. ISBN 9788073850975.
- [15] KALVACH, Zdeněk, 2016. *Základy ochrany měkkých cílů* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/metodika-zaklady-ochrany-mekkych-cilu-pdf.aspx>
- [16] KOTEK, Lukáš. *Prevence při ochraně měkkých cílů* In: APELTAUER, Tomáš et al., 2019. *Ochrana měkkých cílů*. Praha: Leges. ISBN 978-80-7502-427-5.
- [17] LAPKOVÁ, Dora. *Politika státu v oblasti ochrany měkkých cílů*. In: APELTAUER, Tomáš et al., 2019. *Ochrana měkkých cílů*. Praha: Leges. ISBN 978-80-7502-427-5
- [18] LAPKOVÁ, Dora. *Prevence při ochraně měkkých cílů*. In: APELTAUER, Tomáš et al., 2019. *Ochrana měkkých cílů*. Praha: Leges. ISBN 978-80-7502-427-5
- [19] MAREŠ, Miroslav, 2005. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií. ISBN 80-903333-8-9.

- [20] MATOUŠEK, Jiří, Otakar J. MIKA a Dušan VIČAR, 2005. *Nové hrozby terorismu: chemický, biologický, radiologický a jaderný terorismus: skripta*. Brno: Univerzita obrany. ISBN 80-7231-037-2.
- [21] MIKA, Otakar J., 2003. *Současný terorismus: řešení krizových situací*. Praha: Triton. ISBN 80-7254-409-8.
- [22] MV ČR, 2013. *Strategie České republiky pro boj proti terorismu od r. 2013* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/strategie-ceske-republiky-pro-boj-proti-terorismu-pdf.aspx>
- [23] MV ČR, 2016. *Audit národní bezpečnosti* [online]. Praha: Vláda České republiky [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/Audit-narodni-bezpecnosti-20161201.pdf>
- [24] MV ČR, 2016. *Metodika - Základy ochrany měkkých cílů* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/metodika-zaklady-ochrany-mekkych-cilu-pdf.aspx>
- [25] MV ČR, 2017. *Koncepce ochrany měkkých cílů* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/koncepce-ochrany-mekkych-cilu-pro-2017-2020-pdf.aspx>.
- [26] MV, 2013. *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030*. In: Vláda České republiky [online]. Praha [cit. 2021-04-07]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/Koncepce-ochrany-obyvatelstva-2020-2030_1_.pdf
- [27] MZV ČR, 2015. *Bezpečnostní strategie České republiky* [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [cit. 2021-04-07]. ISBN 978-80-7441-005-5. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/bezpecnostni-strategie-2015.pdf>
- [28] PAVLÍČEK, Luboš, 2014. *Mladá žena zavraždila studenta - chránil spolužačku*. In: *ČT24 Česká televize* [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1013782-mlada-zena-zavrazdila-studenta-chranil-spoluzacku>

- [29] SMITH-SPARK, Laura a Frederik PLEITGEN, 2020. Nobody thought Vienna attacker was capable of this, says his former lawyer. In: *CNN International* [online]. [cit. 2021-04-06]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2020/11/04/europe/vienna-shooting-investigation-intl/index.html>
- [30] SOUČEK, Miroslav, Jindřich ŠPINAR a Jiří VORLÍČEK, ed., 2011. *Vnitřní lékařství*. Praha: Grada. ISBN 978-80-210-5418-9.
- [31] ŠELLENG, Dalibor. *Útoky tzv. osamělých vlků – pachatelé, jejich odhalování a modus operandi*. In: JELÍNEK, Jiří, 2017. *Terorismus - základní otázky trestního práva a kriminologie*. Praha: Leges. Teoretik. ISBN 978-80-7502-256-1.
- [32] ŠIMÁNEK, Vít, 2019. Balda spáchal teroristický čin. Nejvyšší soud odmítl skutek překvalifikovat. In: *ČT24 Česká televize* [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3007673-ani-nejvyssi-soud-nezbavil-seniora-baldu-trestu-za-terorismus>
- [33] ŠVAMBERK, Alex, 2020. Tálibán shazuje nálože z upravených dronů. In: *Novinky.cz* [online]. [cit. 2021-04-06]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/svet/clanek/taliban-shazuje-naloz-e-z-upravenych-dronu-40343059>
- [34] RITCHIE, Hannah et al., 2013. Terrorism. *Our World in Data* [online]. [cit. 2021-01-30]. Dostupné z: <https://ourworldindata.org/terrorism>
- [35] FBI, 2021. Terrorism. *Federal Bureau of Investigation* [online]. [cit. 2021-01-30]. Dostupné z: <https://www.fbi.gov/investigate/terrorism>
- [36] THORTAC.COM, 2019. Jak jednat v případě teroristického útoku. ThorTac.com [online]. [cit. 2021-04-07]. Dostupné z: <https://thortac.com/portfolio-item/jak-jednat-v-pripade-teroristickeho-utoku/>
- [37] TISHLER, N.A., 2018. Fake terrorism: Examining terrorist groups' resort to hoaxing as a mode of attack. *Perspectives on Terrorism* [online]. **12**(4), 3 - 13 [cit. 2021-01-28]. ISSN 23343745. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=edselc&an=edselc.2-52.0-85063957320&scope=site>
- [38] VEGRICHTOVÁ, Barbora, 2019. *Hrozba radikalizace: terorismus, varovné signály a ochrana společnosti*. Praha: Grada. ISBN 978-80-271-2031-4.

- [39] VIČAR, Dušan a kolektiv, 2021. *Nové hrozby CBRN* [online]. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně [cit. 2021-04-07]. ISBN 978-80-7454-989-2. Dostupné z: <https://digilib.k.utb.cz/handle/10563/46002>
- [40] VIČAR, Dušan et al., 2020. *Jaderné, radiologické a chemické zbraně, radiační a chemické havárie* [online]. Uherské Hradiště: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně [cit. 2021-04-07]. ISBN 978-80-7454-947-2. Dostupné z: <https://digilib.k.utb.cz/handle/10563/45934>
- [41] VZ, 2020. *Výroční zpráva o činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2019* [online]. Praha: VZ [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.vzcr.cz/uploads/41-Vyrocnizprava-o-cinnosti-VZ-za-rok-2019.pdf>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

BIS Bezpečnostní informační služba

BS Bezpečnostní strategie

ČR Česká republika

IZS Integrovaný záchranný systém

KI Kritická infrastruktura

NKBT Národní kontaktní bod pro terorismus

PČR Policie České republiky

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Ukázka ze cvičení proti teroristickému útoku (thortac.com, 2016)	66
---	----

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Orientační schéma okamžitých reakcí do příchodu policie (Kalvach, 2016)....	29
Tabulka 2: Hlediska teroristické hrozby a relevance pro ČR (MV, 2016) (vlastní úprava)	33
Tabulka 3: Hlediska teroristické hrozby a relevance pro ČR (MV, 2016) (pokračování)...	34
Tabulka 4: SWOT analýza – terorismus v ČR (MV, 2016) (vlastní úprava).....	38
Tabulka 5: SWOT analýza – terorismus v ČR (MV, 2016) (pokračování).....	39

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Cíle teroristických útoků (Kalvach, 2016)	22
Graf 2: Typy zbraní podle teroristických incidentů po celém světě, 2018 (Global Terrorism Trends and Analysis Center, 2019).....	22
Graf 3: Podíl respondentů dle pohlaví a místa původu (vlastní, 2021)	47
Graf 4: Vyhodnocení otázky č. 1 (vlastní, 2021).....	47
Graf 5: Vyhodnocení otázky č. 2 (vlastní, 2021).....	48
Graf 6: Vyhodnocení otázky č. 3 (vlastní, 2021).....	49
Graf 7: Vyhodnocení otázky č. 4 (vlastní, 2021).....	49
Graf 8: Vyhodnocení otázky č. 5 (vlastní, 2021).....	50
Graf 9: Vyhodnocení otázky č. 6 (vlastní, 2021).....	51
Graf 10: Vyhodnocení otázky č. 7 (vlastní,2021).....	51
Graf 11: Vyhodnocení otázky č. 8 - respondenti, kteří znají doporučené reakce (vlastní, 2021)	52
Graf 12: Vyhodnocení otázky č. 8 - respondenti, kteří neznají doporučené reakce (vlastní, 2021)	53
Graf 13: Vyhodnocení otázky č. 9 (vlastní, 2021).....	53
Graf 14: Vyhodnocení otázky č. 10 (vlastní, 2021).....	54
Graf 15: Vyhodnocení otázky č. 11 (vlastní, 2021).....	55
Graf 16: Vyhodnocení otázky č. 12 (vlastní, 2021).....	55
Graf 17: Vyhodnocení otázky č. 13 (vlastní, 2021).....	56
Graf 18: Vyhodnocení otázky č. 14 (vlastní, 2021).....	57
Graf 19: Vyhodnocení otázky č. 15 (vlastní, 2021).....	57
Graf 20: Vyhodnocení otázky č. 16 (vlastní, 2021).....	58
Graf 21: Přípravenost obyvatelstva dle krajů ČR (vlastní, 2021).....	59

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Materiály doporučených reakcí na teroristický útok

Příloha P II: Dotazník

PŘÍLOHA P I: MATERIÁLY DOPORUČENÝCH REAKCÍ NA TERORISTICKÝ ÚTOK

JAK REAGOVAT NA STŘELECKÝ ÚTOK

ÚTÍKEJ - SCHOVEJ SE - **BOJUJ**

VŽDY VOLEJ POLICII - 158

ÚTÍKEJ

- Pokud můžeš uteč
- Varuj ostatní v okolí před nebezpečím
- Volej 158
- Pokud je to možné, pomoz ostatním s útekem

SCHOVEJ SE

- Schovej se za pevné předměty
- Zamkni se a zablokuj dveře
- Pokud to situace dovolí volej 158
- Buď potichu a ztlum zvuk telefonu

BOJUJ

- Snaž se zneškodnit útočníka
- Jednej rychle a násilně
- Jako zbraň použij jakékoliv předměty
- Jednej maximálně efektivně

TÍSŇOVÁ LINKA	112
HASIČI	150
ZÁCHRANNÁ SLUŽBA	155
POLICIE	158

Zpracoval: Štěpán Mik

JAK REAGOVAT NA CHEMICKÝ ÚTOK

1. CHRAŇ DÝCHACÍ CESTY

- Chraň si nos a ústa jakýmkoliv navlhčeným kapesníkem, šátkem nebo látkou

2. ÚTEČ OD MÍSTA ÚNIKŮ

- Snaž se dostat z oblasti zasažené chemickou látkou
- Nesedej si, nemusel/a by jsi už vstanout

3. POMÁHEJ

- Pokud jsou v oblasti další lidé, kteří mají potíže s dýcháním, pomoz jim dostat se do bezpečné vzdálenosti

4. SUNDEJ SVRCHNÍ ODĚV

- Pokud jsi v bezpečné vzdálenosti sundej si opatrně svrchní oděv, tak aby jsi se co nejméně dotýkal/a vnější strany oděvu a odlož oděv na bezpečné místo

5. ZAVOLEJ POMOC

- Zavolej 158, případně 112

6. VYČKEJ NA POMOC

- Nikam neodcházej a v bezpečné vzdálenosti vyčkej na pomoc a pokyny složek IZS, které ti poskytnou nezbytnou a neodkladnou péči

PŘI ZASAŽENÍ CHEMICKOU LÁTKOU NEKONZUMUJ POTRAVINY ANI TEKUTINY, NEKUŘ, NEDOTÝKEJ SE OBLIČEJE A VYHNI SE FYZICKÉMU KONTAKTU S OSTATNÍMI OSOBAMI DOKUD NEPROBĚHNE DEKONTAMINACE

TÍSŇOVÁ LINKA	112
HASIČI	150
ZÁCHRANNÁ SLUŽBA	155
POLICIE	158

Zpracoval: Štěpán Mik

PŘÍLOHA P II: DOTAZNÍK

Dobrý den,

jmenuji se Štěpán Mik a jsem studentem na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně, obor ochrany obyvatelstva. Prosím Vás o vyplnění následujícího dotazníku, který mi pomůže s vypracováním praktické části bakalářské práce, která nese název „Hrozba terorismu se zaměřením na měkké cíle“. Dotazník se týká problematiky terorismu a zkoumá připravenost obyvatelstva na teroristický útok.

V dotazníku je použit pojem měkký cíl, který označuje nechráněné objekty, prostory či prostředí, ke kterým je volný přístup a zároveň se zde pohybuje vysoká koncentrace lidí – školy, nemocnice, nákupní centra.

Dotazník je zcela anonymní.

1. Jakého jste pohlaví?

a) Muž

b) Žena

2. Z jakého kraje pocházíte?

a) Hlavní město Praha

b) Jihočeský kraj

c) Jihomoravský kraj

d) Karlovarský kraj

e) Kraj Vysočina

f) Královéhradecký kraj

g) Liberecký kraj

h) Moravskoslezský kraj

ch) Olomoucký kraj

i) Pardubický kraj

j) Plzeňský kraj

k) Středočeský kraj

l) Ústecký kraj

m) Zlínský kraj

3. Myslíte si, že se hrozba teroristického útoku může týkat právě vás?

a) Ano

b) Ne

4. Dokážete odhadnout, jak byste se zachovali při teroristickém útoku?

a) Ano

b) Ne

5. Myslíte si, že pokud byste byli proškoleni na situaci teroristického útoku, tak by se vaše šance na přežití zvýšily?

a) Ano

b) Ne

6. Zúčastnil/a jste se někdy cvičení týkající se teroristických útoků?

a) Ano

b) Ne

7. Měla by se zvyšovat informovanost o tom jak se zachovat při teroristickém útoku?

a) Ano

b) Ne

8. Na které telefonní číslo byste v případě teroristického útoku nejdříve volali?

a) 112

b) 150

c) 155

d) 158

9. Znáte doporučené postupy „co dělat“ při střeleckém útoku?

a) Ano

b) Ne

10. Nacházíte se v nákupním centru, které se stalo terčem střeleckého útoku. Jak byste postupovali?

- a) Utéct co nejdál od zdroje ohrožení
- b) Využít okolí a ukryt se, dokud nepomine nebezpečí
- c) V rámci sebeobrany se pokusit zpacifikovat útočníka

11. Víte, jakým způsobem provést ochranu dýchacích cest při chemickém útoku?

- a) Ano
- b) Ne

12. Pokud jste zvolili odpověď ano. Jakým způsobem byste provedli ochranu dýchacích cest?

...

13. Znáte základy první pomoci?

- a) Ano
- b) Ne

14. Všímáte si více svého okolí po střeleckých útocích ve Fakultní nemocnici v Ostravě a střelbě v Uhersko-Brodské restauraci?

- a) Ano
- b) Ne

15. Omezujete svůj pobyt na veřejných místech po střeleckých útocích ve Fakultní nemocnici v Ostravě a střelbě v Uhersko-Brodské restauraci?

- a) Ano
- b) Ne

16. Jsou podle vás měkké cíle dostatečně zabezpečené proti teroristickým útokům?

- a) Ano
- b) Ne

17. Které zabezpečení má dle vašeho názoru největší vliv na bezpečnost měkkých cílů?

- a) Fyzická bezpečnost – ozbrojená stráž, policie
- b) Elektronické prvky – kamerové systémy, detektory kovu a výbušnin, rentgeny
- c) Mechanické prvky – bezpečnostní dveře, okna, turnikety apod.

18. Která oblast měkkých cílů je dle vašeho názoru nejvíce ohrožená?

- a) Náboženská místa, kostely
- b) Nákupní centra, obchody
- c) Nemocnice
- d) Školy, knihovny, koleje
- e) Muzea, galerie, turistické památky
- f) Restaurace, bary, hotely
- g) Veřejné instituce, úřady
- h) Sportoviště, stadióny
- ch) Náměstí, parky
- i) Nádraží, letiště
- j) Veřejná shromáždění, průvody
- k) Divadla, kina